

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 2.

Zászló ünnep!

Uj zászló fog lengeni városunkban a mai naptól kezdve, de csak nálunk új. Az egész világon ismerik már régóta és becsülik a mióta ismerik.

Magam előtt látom most is a kölni ünnepet, a Kath. Legényegylet ötven éves évfordulójának pompáját.

Még annak az óriási városnak, Kölnnek is ünnepi szint tudott adni ez az évforduló. Háromezer kiküldött vett részt a világ minden tájáról összegyűlve, ez ünnepélyen és 380 egylet, zászlóját is elhozta magával. Ott lebegett a magyarok zászlója is.

Előttem áll Köln város paradicsomi szép körútja, melyen két óráig vonult a menet, de az egész út cserlevéllel s virággal volt behintve. Virág hullott az ablakokból is és este mikor Remagenből jöttünk vissza a kirándulásról hat fellobogózott hajóval, végig ki volt világítva a Rajna két partja, görög tűzben égtek a lovagvárak omladékai a hegytetőn s minden falunál, telepénél tűzijáték fogadott.

Fejedelem sem utazik tündéresebb fogadtatás mellett, pedig csak munkások voltak az utasok s azok elnökei. De a szeretetet s ötven éves dicső, becsületes multat, a legényegyletek multját hozták zászlójukkal a munkások.

Itt lehetett látni, micsoda erő- és becsület-tökét képvisel a Kath. Legényegylet, annyit, hogy hinni is alig

tudtuk, hogy a lutheranus Poroszországban és Németbirodalomban vagyunk kivált mikor a generális elnök mellére, a vörös sas rendet is feltűzte a rajnai provinciák kormányzója s kérte, hogy hazafias buzgalommal teljesítse hivatását tovább is a Kath. Legényegylet körül.

Láttam az egyletek hatalmas házait, azok remek felszereléseit az óriási árnyu ügykezelését és megéreztem, meggyőződtem róla, hogy kis ipar — csakis e jelben győzsz!

Messze vagyunk még attól, hogy nálunk is ily eredményekre hivatkozhatnánk, de hisz külföldön is ötven év alatt haladtak előre s mi még csak egy naposak vagyunk, de tudjuk, hogy miért indultunk előre és tudjuk, hogy hová indulunk, győzni fog itthon is az eszme, becsületes sikerei által.

Most még előítélettel kell küzdeni és félreértésekkel, de ha megfigyelik az egylet hatását és működését, elmúlik az előítélet s eljön a megbecsülés itt is.

Hisszük, hogy városunk közönsége szívesen részt fog venni a most lefolyó ünnepségekben, hisz jóindulatu ifju munkások örömmünnepe ez. Láthatja majd a közönség a legkomolyabb aktusnál, a szentelésnél, a szellemi téren, a diszgyűlés és szineloadásnál s a hol üde jókedvnek kell pezsegni, a júniális alatt a Kath. Legényegylet ifjuságát, a munka szymbolumát jelképező jelvényeikkel s mint eddig is, most is meg fogják ők állani helyüket mind eme téren, mert nem csak szórakozással, de komoly tanúlással telt az idő a hosszú téli esteken.

Mint az ősszel elvetett buza, úgy gyűjtött erőt az ifju egylet a tél folyamán; s most, mikor az egész természet ünnepe, a Szentlélek eljövételének ünnepén megjelen a Kath. Legényegylet is teljes erővel, hogy a Szentlélek áldását és az emberek jóakarátát kérje maga számára.

Hisszük, reméljük, nem fog tőle egyik sem megvonatni.

Pünkösöd napjára tettük a zászlószentelés ünnepét. Ezen a napon szállotta meg a Szentlélek ereje a félénk halászokat, a kikből a hit hősei lettek. Ilyen bátorító erőre van szükség a mai társadalomban is, főképp pedig az iparos osztály körében. Az új kor áramlataival elkerülhetlen hullámok veszélyes csapásokkal ütődnek ehhez a tisztos osztályhoz, léteben fenyegetik, önbizalmától akarják megfosztani; nálunk talán inkább mint másutt.

Erőre van szükség ezek ellen a veszélyek ellen, az erőt csak az egység adhatja meg és éppen az egység megteremtésére alakultak a hit szilárd szilkláján a Kath. Legényegyletek. Ezekre van tehát szükség, — nálunk talán inkább mint másutt.

Pünkösöd napján bontjuk ki a zászlót. Jöjj el Szentlélek Isten, áraszd szét köztünk erődöt, hogy a lengő zászló mellett diadalmasan megállhassunk és áraszd szét bölcsességedet az iparos ifjak közt, hadd lássák, hogy ez a zászló az ő boldogulásuk utját mutatja!

Legyen ez a zászlószentelési ünnep jobb jövő kezdete, a tisztos ipar új térfoglalásához lépése s e térfoglalás tart-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Szent munka zászlaja.

Dr. Némethy Gyula.

Óh mily sokan lesték, szivepedve várták,
Hogy kibontsa, mint a fehér galamb szárnyát,
Június egébe . . .
Ragyogván selyemjén magyar disz aranyja,
Égi kisedével Isten dicső anyja,
S Szent Józsefnek képe!

Rajta, rajta ifjak, aki köztünk hősebb,
Imádság, munkára, aki legerősebb,
Emelje magasra!
Szeplőtelen szárnya ne lengjen hiában
Ragyogjon keresztje László városában
Ujabb diadalra!

* * *

Volt a munka egykor, volt mostoha gyermek
Akit legyaláznak össze-vissza vernek
Nyomorult rabszolga;
Sínlődt szeszélyén gögös henyeségnek,
S melyben verejtéke hullott, a szegénynek
Szégyen volt a dolga.

Átkos munka is volt; árán könyvel, vérnek
Korbács ösztönétől zsarnoki testvének

Emeltek gúllakat;
Colosseumot, mit vér patakja szegdelt,
Emberüvöltésre, ott tépett szét embert
Habozó vadállat . . .

Ekkor égi trónról alászállt a földre,
Atya örök fénye, emberléletet öltve
Eljött ács fiának;
S melyre áldott testét csufnak fölszegezték,
Véres veritékkel ácsolta keresztjét
Égi szent munkának.

Messze túragyogja e gyalázat fája,
Hullván üdvözítő Jézus vére rája
Koronáknak ékét;
S míg a gög tanyái porba omladának
Imádja a világ szegény Szüz fiának
Hulló veritékét.

Szeretet munkája, alázat munkája,
Kereszt jele, tűzve fényes koronákra
Mik tőle ragyognak:
Kicsinynyé, szegénynyé, munkássá kell lenni
Lélekben, e nélkül nem üdvözít semmi
Jaj a gazdagoknak!

Sok ezer toronyról mutat föl az égre,
Rajta szent vér színe tűzaranynya égve
Hirdeti naponta:
Áldott itt e földön, s fölvezet az égbe
Názáreti Jézus családja körébe
Imádságos munka!

Óh mily sokan lesték, szivepedve várták,
Hogy kibontsa mint a fehér galamb, szárnyát
Június egébe;
Ragyogván selyemjén magyar disz aranyja,
Égi kisedével Isten dicső anyja,
S Szent Józsefnek képe!

Rajta, rajta ifjak, aki köztünk hősebb,
Imádság, munkára, aki legerősebb,
Emelje magasra!
Szeplőtelen szárnya ne lengjen hiában
Ragyogjon keresztje László városában
Ujabb diadalra!

Fegyvergyakorlatról.

Jelenet.

Irta: Krüger Aladár.

SZEMÉLYEK:

A hadnagy (tartalékos; éppen most utazik haza fegyvergyakorlatról; kissé berekedt, tehát el van keseredve az egész világ ellen; cigarettájából mérgesen fujja a füstfelhőket, melyekben ábrándozva igyekszik valakinek az alakját fölfedezni).

A völgény, meg

a menyasszony (egyenest a templomból jönnek, tehát rózsaszín hangulatban és részint fekete kabátban, részint fehér selyemruhában, fátyollal, koszorúval, csokorral; nincsenek berekedve, mégis inkább szeretnek suttogni).

son mindaddig, míg az ipar újra hazafias multjában méltó helyet foglal majd el.

Isten áldja a tisztos ipart!

P—y.

Ma és holnap lélekemelő szép ünnepély színhelye lesz Nagyvárad. A csak nem rég alakult nagyvárad Kath. Legényegylet zászlószentelési ünnepélye nagy arányokat öltött s természetesen legnagyobb fényt és jelentőséget az ököszönöz az ünnepélynek, hogy dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök szenteli a zászlót s ő Eminenciája mondja az alkalmi szónoklatot, amely bizonyára ismét egyike lesz azoknak a szónoki remekeknek, amelyeket már annyiszor hallottunk nagynevű egyháznagyunktól.

A két napra terjedő ünnepély részletes programja a következő:

A nagyvárad Kath. Legényegylet zászlószentelési ünnepélye alkalmából a Püspök-(Szent László) fürdőben 1900. évi június hó 4-én júniást rendez.

Bemutatásra kerül a zászló-tánc, a körmargyar. Kezdetre 7 órakor. Tagok (pártoló és rendes) az egyleti helyiségben díjnélkül kapják jegyeiket. Nem tagok belépti-díja 1 kor. Család-jegy 2 kor. A rendezőség nevében: Dr. *Vucskics* Gyula, elnök.

A zászlószentelés.

A menet június 3-án, reggel fél 8 órakor sorakozik a Szent László-téren. Indulás pontban 8 órakor. A menetet 37 koszorus-pár nyitja meg.

A templomba jegy nélkül lehet belépni.

A zászlószentelés után diszvonulás a Fő-utcán és Szent László-téren át az egylet helyiségébe, hol a zászlók elhelyeztetnek.

A bankett.

1 órakor bankett a Zöldfában.

A banketten résztvehetnek mindazok: kik zászló-szeget, vagy meghívót kaptak. Jegyek előre válthatók az egylet helyiségében, Láng és Pauker urak kereskedésében. Ára 2 forint 20 krajczár.

Az összes koszorus-párok s a meghívott egyesületek képviselői az egylet szívesen látott

vendégei lesznek. A rendezőség nevében: *Pálffy* Béla, igazgató.

A diszgyűlés.

A diszgyűlés jun. 3-án d. u. 4 órakor a prem. kanonok-rend főgimnáziumában fog megtartatni, melynek programja a következő:

Elnöki megnyitó, prolog, felolvasás, tartja Novotny Alphonz, prem. rendi kanonok, szavatelok, zárbeszéd és első ünnepélyes fogadalom-téiel a zászlóra.

Diszgyűlésre belepti-jegy nincsen, minden meghívott szívesen látott vendége az egyletnek.

A színelőadás.

Este a 7 órakor a reáliskola torna-termében nyilvános diszelőadás lesz, melyen a »Munka« című látványos szindarab fog előadatni, öt képben, korhű jelmezekkel. A darabról bővebb felvilágosítást nyújt a színlap. — Jegyek előre válthatók az egylet helyiségében, Láng és Pauker urak kereskedésében.

A színelőadás nyilvános jövedelme az egylet ház-alapjára fordítatik.

Június 4-én délután fél 4 órakor, mérsékelt helyárrakkal meg lesz ismételve az előadás, mely után 6 óra 38 perczkor rendes fürdővonat indul a Püspök-fürdőbe a majálisra. A rendezőség nevében: *Mokos* Sándor, rendezőbizottsági elnök.

A miniszter levele.

A mai zászlószentelési ünnepély nagy jelentőségűvé nőtte ki magát s országos érdeklődést keltett.

Tegnap érkezett meg *Schiffer* Ferencz pozsonyi kanonok, pápai kamarás, a budapesti Kath. Legényegylet elnöke, 3 ifju társaságában, diszlobogóval. Azonkívül az ungvári Kath. Legényegylet küldötte el képviselőjét az ünnepélyre.

Az elnökség intézkedéséből meg lettek hivamindazok a méltóságok, a melyek a legényegyletek körül érdemeket szereztek. Kolpingnak egyik kortársa és lelkes munkatársa: *Gruscha* bibornok, hanczeg-érsek igen szívélyes hangu levélben válaszolt s felkérte dr. *Vucskics* Gyula elnököt, hogy a részére küldött szeget az ő nevében verje be.

A zászlóánya: báró *Gerliczy* Ferenczné született b. *Fejérváry* Gizella édes atyja: báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter szintén igen szívélyesen fogadta a részére megküldött zászlószezet s a következő levelet intézte az elnökhez:

A nagyvárad Katholikus legényegylet
Tekintetes Elnökségének

Nagyváradon.

Öszintén köszönöm szíves meghívásukat nemes czélu egyletük zászlószentelési ünnepére, melyen, hogy nagymérvű hivatalos elfoglaltságom következtében meg nem jelenhetek, annál inkább sajnálom, mivel ezen szép ünnepen leányom fogja a zászlóanyai tisztet betölteni.

Személyes megjelenésem nem lévén lehetséges, arra kérem a tekintetes Elnökséget, szíveskednék vömet, báró *Gerliczy* Ferenczet felkérni, — ki nem kétlem jelen lesz az ünnepélyen, — hogy az ide mellékelve visszajuttatott zászlószezet ő lenne szíves helyettem a zászlórudba beilleszteni.

Van szerencsém egyuttal értesíteni a tekintetes Elnökséget: hogy póstautalványnyal egyidejűleg 20 azaz: Husz koronát küldtem az egylet hazafias czéljaira.

Budapest, 1900. június 1.

Öszinte tisztelettel

a Tekintetes Elnökség
kész szolgálja

Br. *Fejérváry* Géza.

Különvonat a fürdőből.

A zászlószentelés alkalmából a Püspök-fürdőben rendezendő táncszestély meghívóján jelezve van, hogy este fél 7 órakor külön vonat fog indulni a Nagypiaczterről. A rendezőség a különvonat eszméjét elejtette, mivel a színi előadás miatt a különvonatnál helyesebb, ha a közönség a különböző időkben délután induló rendes fürdővonatokat veszi igénybe. A rendezőség intézkedett továbbá, hogy az este 6 óra-38 perczkor a Nagypiaczról induló vonatnál elég kocsi álljon rendelkezésre. Éjfél után azonban különvonat fogja beszállítani a közönséget a városba s ezáltal a közönség kényelmesen hazaérkezik.

Kohn (sertésben utazik).

Káhn (gabonában utazik).

Kühn (osztálysorsjegyekben utazik; ezek sincesnek berekedve, no de kiabálnak is eleget).

A *kalauz* (be van rekedve, de azért derült nyugalommal kiálja az állomásokat és a perczeket.)

SZÍNHELY:

a M. Á. V. 6738. számú folyósós kocsija Mező-Keresztes és Nagyvárad között. Egyelőre csak a hadnagy, *Kohn*, *Káhn* és *Kühn* ülnek benne.

A hadnagy

(örömmel vesz észre a füstfelhők közt egy karsu, nyulánk derekat, mely mintha bodros, barna hajfűrtökbe menne át.

Kohn

(tüzzel folytatta az eszmeeserét)

... mert hiába, a sertés ára logikai kapcsolatban van a termények árával. Ha te drágán adod a kukoriczát, én is drágán adom az én hizóimat. Te vagy az oka a drágaságnak.

Káhn

Ez csak olyan kocza-beszéd. A drágaság oka, hogy mindenki osztálysorsjegyeket vásárol, a melyekkel nem nyer más, mint csak az ügynök.

Kühn

Ebből pedig a zab beszél ma, nem az ész, (a vonat megáll).

Kohn (*Káhn*hoz)

De uram!

Káhn (*Kühn*hez)

De uram!

A *kalauz* (kint)

Mező-Keresztes, 1 percz!

Kühn

(végignézi a két dühögőt) A kocza meg a zab... (a folyósón megjelen a völegény és a mennyasszony. Rózsailat árad szét, mely szétrebent a füstöt s a hadnagy álmait. *Kohn* felejt a koczát, *Káhn* a zabot, *Kühn* a sorsjegyeket s kél általános óhaj a szívekben: bárcsak ide szállának!)

A hadnagy

(önkéntelenül is helyet csinál a vele szemközt lévő ülésen).

A völegény

(még a folyósón; sügva a mennyasszonyhoz) Nézze, ide ne szálljunk. Itt... izé... egy hadnagy van (a kalapját forgatja s zavartan néz a *kalauz*ra).

A *kalauz*

Kérem, csak gyorsan, mindjárt indulunk

A mennyasszony

Ugyan, már is féltékenyeked? Meg aztán asszony vagyok már, nem kell az ördögötől sem félnem. Ide szállunk.

A völegény

Igen ám, de a hadnagyok...

A mennyasszony

Nem ördögök. Annál jobb (benéz a fülkébe, adni igyekszik a fesztelen megjelenést). Ide ülünk, ha van hely.

A hadnagy

(összehasonlítást akar csinálni a mennyasszony és az előbbi füstbeli alak közt). Kérem, van itt szemben.

A *kalauz*

Mehett! (a vonat fűtyöl és indul).

A völegény

No ha már muszáj... (bejön, a hadnagygyal szemben akar leülni).

A mennyasszony

(félretolja s ül a hadgynagyal szembe) Várjon csak, még ne üljön le. Itt a bokkrétám, tegye fel a polczra. Vigyázon, ne olyan ügyetlenül! Most meg a hadnagyur kardjára tette. Jaj, beh ügyetlen!

A hadnagy

Kérem, annak a kardnak igen jól esik.

A mennyasszony

Ugy? Akkor maradhat. Itt a keztyüm meg a fátyolom, tegye fel ezt is.

A szerenád.

Amint beállott az esthomály, a legényegylet udvarán kigyultak a tarka-barka lampionok. Mintegy 50 lámpával indultak ki a legényegylet tagjai, elől cigányzenekarral, a mely a Rákóczy-indulót huzta. A menet folyton szaporodott; különösen a Fő-utcán csatlakoztak hozzá sokan.

Első sorban dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök palotájához vonultak s az ablak alatt foglaltak állást. A Legényegylet dalárdája 3 darabot adott elő *Kalmár* Illés karmester vezénylete alatt. A bibornok megjelent az ablaknál s láthatólag kedvesen lepte meg az iparos ifjak tüntető szerenádja. Az énekszámok befejezte után hatalmas éljenzésben nyilatkozott meg a bibornok iránt érzett szeretet és ragaszkodás.

A bibornok palotájától a folyton szaporodó lampionos ifjak csoportja a Múzeum-uton keresztül az Országút-utczára vonult hangos zeneszóval s a báró *Gerliczy*-ház ablaka alatt foglalt állást.

A főuri ház termei fényesen ki voltak világítva. Csakhamar megjelentek a nyitott ablaknál: özv. báró *Gerliczy* Félixné, báró *Gerliczy* Ferencz és neje született b. *Fejérváry* Gizella és b. *Podmaniczky* Emma.

A dalárda öt zenedarabot énekelt, amelyet az ünnepelt zászlóánya nagy figyelemmel hallgatott végig.

A szerenád befejeztével báró *Gerliczy* Ferenczné urnő szólott pár szót. »Igen jól esik a megtisztelés, a melyért köszönetet mond. Szép, hogy az iparosok köréből ilyen sikerült dalárdát létesítettek.«

Özv. báró *Gerliczy* Félixné szintén pár meleg szóban mondott köszönetet.

Végül a zenekar játszott pár darabot s a lampionos menet megindult vissza az egyesületbe, éltetve a zászlóanyát.

A koszorus párok.

A mai zászlószentelési ünnepélyen a koszorus párok tisztét azok az ifjak és szép lányok fogják betölteni, a kik a legényegylet eddigi ünnepélyén és multságain részt vettek s a kiket innét már ismer a közönség. Össze-

sen 30 pár lesz, akiknek egy része a szindarabban is közreműködik.

A színelőadás ma, *vasárnap este 7 órakor lesz a főredőiskola tornatermében*. Jegyek az előadásra az előadás színhelyén levő pénztárnál is kaphatók lesznek. — Hétfőn délután megismételik az előadást.

A koszorus párok a következők lesznek:

Koszorus leányok és vőfélyek:

Vlosák Fánika — Barza Antal.
Móro Irma — Varga József.
Móro Juliska — Henn Károly.
Zeke Jolán — Papp Ferencz.
Szabó Juliska — Tóth Lajos.
Szabó Miczike — Kauczil István.
Gózsá Mariska — Rottensteiner István.
Nádasi Irénke — Bottó Béla.
Kauczil Mariska — Létai József.
Kauczil Emma — Beer József.
Steininger Gizella — Nemes Ferencz.
Nemes Mariska — Szabó Ferencz.
Nemes Ilonka — Fischer Pál.
Gaál Mariska — Kozár János.
Papp Irénke — Bodnár József.
Mogyorós Irma — Koditek Rezső.
Moldován Margit — Hotya Lajos.
Bottó Viktória — Béres Mihály.
Mile Erzsike — Pataki György.
Fazekas Katicza — Bereczki Géza.
Primusz Giza — Fazekas József.
Faur Emma — Tarsoly Béla.
Daróczy Apollónia — Nyéky József.
Demeter Jolán — Kolbai Zoltán.
Szabó Mariska — Maracz József.
Rohács Róza — Horváth Károly.
Kauczil Juliska — Kiss Gyula.
Dankó Jolán — Rajnhald János.
Bocskai Erzsike — Létai Sándor.
Jóó Karolin — Szombathy Rezső.
Papp Erzsike — Tóth István.
Kimpál Róza — Veres Lajos.
Iványi Juliska — Rácz János.
Bodnár Mariska — Gaál Imre.
Haláti Irma — Kovács Gyula.
Békési Etelka — Kauczil Lipót.

A kath. legény-egylet zászlaja.

A gyönyörű zászló, melyet a bibornok maga fog fölszentelni, nehéz fehér selyemből készült s széles aranyrojtal van szegve. Szélessége 1.75 m. magassága 1.28. s e magasság mentén réz-karikákkal kapcsolódik a rudhoz, melynek csucsán aranyozott réz-kereszt ragyog. A zászló mindkét oldalán másféltenyérrnyi

szélességben sárga selyemmel és arannyal hímezett magyar diszítésű szegély (bordure) pompázik, melynek gazdag motívumait az Ipolyi gyűjtemény egyik fényes díszműve, mely a budapesti 1881-iki nőiparkállítás alkalmával jelent meg, szolgáltatta. A zászló egyik oldalának közepét a kath. legényegylet czimere ékesíti, melyet egy gyönyörű angyal tart, a középkori czimertartó-angyalok példájára. A czimer-paizs égszínkék, közepén ragyogó arany-kereszt, alatta kalapács, bárd, fogaskerék, mint a munka jelvényei, jobbra-balra babér és tövis-ág. Az angyal ruhája rózsaszín, haja szőke, szárnyai ezüstbejászó fehérek, feje fölött ragyogó csillag, arannyal hímézve. Igen sikerült főleg az angyal arcz, amely oly bravúrral van hímézve mintha ecset és nem tű műve volna.

A zászló másik oldalán a szent család képe. A Bold. Szűz Máriafon, Szent József és a kis Jézus egy keresztet ácsol össze, annak jelentésül, hogy a Megváltó egész életén át szenvedett, készítette keresztjét.

Ekkor égi trónról alászállt a földre,
Atya örök fénye emberlétet öltve,
Eljött acs fiának;
S melyre áldott testét csufnak rászegezték
Véres veritékkel ácsolta keresztjét
Égi szent munkának.

Ez a kép részben hímézve van s vastag aranypaszománt képezi keretét. A tulsó oldalon e szavak olvashatók arannyal hímézve:

A NAGYVÁRADI KATH. LEGÉNY-EGYLET

ALAPITTATOTT

1899. DECEMBER 4-ÉN.

A szent család képe körül:

ISTEN ÁLDJA A TISZTES IPART!

1900. JUNIUS 3.

Napoleon herczeg Magyarországról.

A 70-es évek elején alkalman volt Napoleon herczeggel, a ki a történelemből mint a vörös herczeg ismeretes, Magyarország felől hosszabban értekezni. A herczeg elmondotta, hogy 1850. egyik téli estélyén miként vezette Kossuth Lajost Napoleon császárhoz, a ki akkoriban az Ausztriával való háboru előkészületeivel volt elfoglalva. A találkozás éjnek idején történt. Az első benyomásra úgy tetszet, mintha Kossuth egy ügyes színész lenne, azonban amint beszélni kezdett, rögtön tisztában volt, hogy egy hatalmas nagy emberrel van

A vőlegény

Nincs már hely.

A hadnagy

Ha szabad lesz felajánlanom, elférnek azok is ott fent a kardomon.

A menyasszony

Igaza van. Hát csak tegyük oda. Ugy ni. Köszönöm. Különb is azt hiszem, hogy a kard és a szerelem igen jól megférnek egymással.

A vőlegény

Ühm! (nem a legbarátságosabban néz a hadnagyra)

A hadnagy

(a lehető legbarátságosabban néz a menyasszonyra) Nagyszódnak igen helyes élettapasztalatai vannak. A kard és a szerelem édes testvérek, egy napon születtek.

A menyasszony

Ah, dehogya! A kard úgy van a szerelemmel, mint a vőlegény a menyasszonyával; elválhatatlanok.

A vőlegény

(dühösen, de óvatosan, nehogy a hadnagy meghallja) Ez már mégis sok! Én rögtön kiszállok!

A menyasszony

(biztos fölényvel) Tessék. Én már asszony vagyok. (a hadnagynak). Ugy-e, ez már helyesebb hasonlat?

A hadnagy

Helyesebb, de az nem áll, hogy elválhatatlanok. Hányszor elválík a vőlegény a menyasszonyától!

A menyasszony

De annál édesebb a viszontlátás öröme.

A hadnagy

Ez megint helyes. Higye el, az én kardom is igen boldog most oda fent a polczon.

A menyasszony

Talán kedve volna cserélni is vele?

A hadnagy

Világért sem. Én nekem szintén igen jól esik a viszontlátás.

A vőlegény

(bosszúból szintén diskurálni kezd Kohnal) Messze vagyunk még Nagyváradtól?

Kohn

Csak két állomás, de a sertésvásárig három.

Kühn (szerény mosolylyal)

Tehát uraságtok a sertésvásáron szállanak meg?

A vőlegény

(jobbnak látja hallgatni; félre;) Micsoda fatuskók!

A menyasszony

Miféle viszontlátásról beszél hadnagy ur?

A hadnagy

Én határozottan emlékszem, hogy már látuk egymást valamelyik majálison.

A menyasszony

(félre) Ebből még érdekes kaland lehet. (fenn) Igen, én is úgy emlékszem (csupa véletlenségből leejti a zsebkendőjét, utána hajol).

A hadnagy

(csupa udvariasságból hirtelen szintén lehajol s csupa véletlenségből a menyasszony kezét kapja meg; a vonat megáll, a hadnagy feje előzökken, úgy hogy ajka a menyasszony kezét érinti; kínos csend és feltűnés)

A kalauz (kint)

Bos, egy perc!

A vőlegény

(dühösen, de többé nem óvatosan; hadd hallja, a ki akarja) Bors? Én itt kiszállok. Isten vele. (indul)

dolga. A beszélgetés tárgya nem tartozik ezen keretbe, hanem érdekes a vörös herceg véleménye Magyarországról a mivel tanujelét adta nagy figyelő képességének.

Magyarország — ugymond' — a 70-es években lett az osztrák-magyar monarchia keretében önálló hatalom. De egy különös ország ez az ország. Nem szabad ebben az országban sokat esni, de viszont a napnak sem szabad sokat sütni, mert ez országban minden attól függ, vajjon milyen a termés. Kétrossz termés, ugy az országot miut az államot ugy az országot, mint az államot válság elé sodorták. Csak akkor lesz az ország nagy, midőn ipart terem és az állam jövedelmi forrásai nem fogják kizárólag a mezőgazdaságot terhelni.

Ugyanigy beszéltek magyarok is, beszélnek ma is, de sajnos, ma éppen ott vagyunk, ahol Napoleon herceg 30 év előtt: t. i. csak beszélünk.

A kétségbeesés harca.

Ennek lehet azt nevezni, amit Krüger most akar folytatni. Fővárosa bukása után hegyek közé vonul néhány hívével s onnan akarja folytatni az ellentállást az utolsó emberig. Emlékszünk, voltak ilyesféle tervek a mi forradalmuukban is, de csakhamar belátták nálunk, hogy ez csak haszontalan vérpazarlás, semmi más. Fővezérré is lett Krüger; szinte önkéntelenül eszünkbe jut Kossuth Lajos, a ki szintén személyesen akarta kezébe venni a hadsereg vezetését az utolsó válságos napokban. Az ő vezérségének már nem lehetett volna sok haszna, sajnos, ugyanez a sors vár Krüger fővezér-előkre is.

Legújabb távirataink a következők:

London, június 2. A Daily Mail szenzációs híre, amely szerint az angolok tegnap délután 2 órakor bevonultak Pretóriába, annyiban bizonyult korainak, mert az említett lap pretóriai tudósítója közelebb vélte az angol elődöröket, semmint valósággal voltak. Ellenben valóban bizonyult a Daily Mailnak az a másik

híre, hogy *Krüger megszökött Pretóriából* és Pretóriában ideiglenes kormány alakult, amely a várost ellenállás nélkül fogja átadni s hogy ez a kormány huszonhárom angol tisztet, becsületszóra szabadon bocsátott s megbizta őket a fogságban levő angol csapatok őrizetével s így ezek már tényleg szabadok.

Brüsszel, június 2. Az itteni transzváli ügyvivőség megczáfolja a Krüger elfogatásáról szóló hírt. Az ügyvivőséghez érkezett távirat szerint Pretóriában a búr hadseregnek csak csekély része fog meghódolni, a sereg zöme körülbelül huszezer ember, *a hegyekbe megy s onnan folytatja a guerilla háborút.* Krüger a megmaradt búr badsereggel elmegy észak felé.

London, június 2. A Daily Express jelenté Lorenz-Marquezből tegnapi kelettel, hogy Krüger elnök Middleburgban van, ahová, mint a Daily Mail Lorenz-Marquezből tegnapi kelettel jelenti, a kormány székhelyét áthelyezték. A Daily Mail jelentése az mondja továbbá, hogy szerdán Raalfonteinnél Pretória és Johannesburg között a feleuton-csata folyt.

London, június 2. Határozottan beszélnek, hogy French lovassága már Pretóriába ért. — Krüger tartózkodási helye felől szándékosan hamis híreket terjesztenek. Vilmos császár és Umberto király táviratban fejezték ki szerencsekívánataikat Viktória királynőnek Roberts győzelméhez.

Brüsszel, június 2. A transzváli követség titkára ellen egy angol ember merényletet követett el. Ölmos botjával föbe ütötte és súlyosan megsebesítette a titkárt.

Brüsszel, június 2. A transzváli követség megerősíti, hogy Krüger 12000 emberrel, bevette magát a lydenburgi hegyekbe s el van tükélve, *hogy az utolsó emberig folytatni fogja a háborút.*

Állítólag Krügernek és Bothának köszönhető, hogy az aranybányák épségben maradtak. Reich államtitkár a szétrombolást sürgette és a burgherek legnagyobb része egyetértett vele.

Krüger fővezérsége.

Pretória, jun. 2. Krügernek sikerült megmenekülni az üldöző angoloktól.

Az elnök Lydenbergba ment, a hol az összegyűjtött csapatok élére áll, mint fővezér.

Krüger Hollandiában.

Amsterdam, jun. 2. Egy itteni újság azt a nagy feltűnést keltő hírt közli, hogy Krüger számára egy amsterdami szállóban lakást vettek ki.

Krüger állítólag júniusban Európába jön.

A táviró drótokat elvágják.

London, jun. 2. A harcztérről semmi hír. A hangulat kissé feszült.

Roberts semmi táviratot nem küldhet, mert *a búrok elvágják a táviró-vonalakat.*

A harc tovább folyik.

Brüsszel, jun. 2. Az itteni transzváli követség közhirre teszi, hogy Krüger proklamációt bocsátott ki, a melyben kijelenti, *hogy sohasem fogja elismerni az angolok uralmát.*

A búrok Lydenburg környékén elfogják magukat sánczolni és teljes erővel folytatják a harcot.

Steyn oranjei búrjai, azok, akik tovább is harcolni akarnak, már csatlakoztak a transzváli búrokhoz.

A szatmári halálraitétek.

— Saj. tud. távirata. —

Papp Béla, a szatmári testvérgyilkos örvöngő félelemben tölti napjait. A halálos ítélet óta ereje végképp megtört s örülségi rohamok kinozzák testét-lelkét. Enni nem akar semmit s egyre hangoztatja, hogy inkább az éh-halált választja, mint a bitót. Védője Kelemen Samu dr., gyakran meglátogatja czellájában s azzal biztatja, hogy a kurián tán jobbra fordul a sorsa. Kelemen dr. a kurián a semmiségi panasz tárgyalásánál személyesen fog részt venni. Zsoldics Mihály nyugodtabban türi a sorsát, bár őt is teljesen lesújtotta a halálos ítélet. Védője Hermann Lipót dr. a minap adta be a kegyelmi kérvényt a szatmár-

A mennyasszony

De Károly, hiszen Nagyváradra megyünk.

A vőlegény

Én nem megyek. Maguk mehet-nek. Szerencsés utat!

A mennyasszony

(megijed, szeretne sírni, de szégyenli) Károly! mit szól majd hozzá a mama?

A vőlegény

Mit érdekel az engem? Maga majd elmeséli az egészet.

A mennyasszony

És . . . mikor . . . látom újra?

A vőlegény

(hősi pózzal) Soha! Isten vele! (indul.)

A kalauz

Mehett! (a vonat indul, a vőlegény marad)

Káhn

Kérem ássan. Még Püspökiben is ki lehet ám szállani (Derűtség).

A vőlegény

Az ur pedig tartsa meg az élceit a serésvásárra (leül; csend).

A hadnagy

(kinosnak találja a csendet) Ha jól emlékszem, a nagyváradai jogászmajálison találkoztunk két év előtt. Egy négyest is együtt jártunk, ugy-e?

A mennyasszony

(aggódva néz a vőlegényre; szórakozottan) Igen.

A hadnagy

Még pedig, ha kegyes lesz visszaemlékezni rá, éppen a másodikat, ott kint a Püspök-fürdőben?

A mennyasszony

(nem tudja elhatározni magát, a vőlegényre figyeljen-e vagy inkább a hadnagyra) Igen, bizonynyal ugy volt.

A hadnagy

Erről a zsebkendőről ismertem rá. Akkor is elejtett egyet éppen ilyet, én felemeltem s azután . . .

A mennyasszony

Elemelte, ugy-e? De, hogy van az, hogy én nem emlékszem hadnagy urra? Talán akkor még tiszthelyettes volt?

A hadnagy

Nem biz én, hanem czibil. A rákövetkező

évben, tavaly voltam önkéntes, most pedig tartalékos tiszt vagyok.

A mennyasszony

(ajkát biggyeszti) Mit? Csak tartalékos? (tüntetőleg kinéz az ablakon). Csak tartalékos!

A vőlegény

(kitörő örömmel) Tartalékos? Akkor bocsáson meg uram az elébbi magaviseletemért. Tudja, tényleges tiszttel az ember soha sem lehet tisztában asszonyok tekintetében, vajjon bolondul vagy bolondít-e? De a tartalékos . . . (örömben felugrik) engedje, hogy megöleljem önt s azután az én kedves kis feleségemet is. Olyan boldog vagyok! Ön a családi boldogságot adta vissza!

A mennyasszony

(hidegen) Én elengedem az ölelést (tovább nézi a vidéket; félhalkan) Csak tartalékos! (félre) Első kalandom lett volna az asszony-életben s ez is ilyen neveltségesen végződik! (A vonat megáll)

A kalauz (kint)

Bihar-Püspöki, egy perc!

A hadnagy

Nos uram, nem száll ki?

németi-i kir. törvényszékhez, ahonnan a kérvény a kuria elé került.

A kegyelmi kérvényben így szól Zsoldics és védője: A legmélyebb alattvalói alázatos-sággal esdeklünk a fölszentelt királyi szivnek jószágos kegyelméért, hogy a kihirdetett rettenetes ítélet szigorán enyhíteni, irgalmazni méltóztassék.

Szegény ugyan és fogyatékos, a mi hódolatos szavunk arra, hogysem véle a királyi szivnek kegyelméért esengeni méltók lehetnénk. Ámde nagy és erős a mi bizalmunk e királyi szivnek imádatos jószágában, a mely mindenek fölött való; s mely meghallja, meghallgatja, megéri és megéri az alattvalói könyörgő szót; bárha ez még olyan mélységes mélyből törekszik föl, mint aminő a bűnös börtönének czellája.

Imhát nem merünk tolakodó szóval esdekelni, hanem ha csak lelkünk áhítatával vezelve járulni kegyelméért a mi legmagasabb földi bíránk színe, királyi trónjának zsámolya elé.

Azért kérve kérjük a tekintetes kir. törvényszéket és ennek utána a magas kir. kuriát, hogy e kegyelmi folyamodványt a maga kegyes ajánlatának nyomtatékával, Ő Felsége, urunk és apostoli királyunk elé juttatni ne terheltecsék.

Esedezve kérjük: ne terheltecsék egy szegény bűnbe-rántott ember irtóztató bűnhődésének legalább valamelyes enyhületére a megítelt halálbüntetésnek szabadságvesztés-büntetésévé való átváltoztatására kegyelmesen ajánló szót emelni.

Egy ugys gyötrelmesen bűnhődő ember kér, könyörög eme reá nézvést igen nagy kegyért. Egy gyarlandó por-hüvely, aki immár csak avégett akarna még élni, életben maradni, hogy a bűnt levezekehesse földi életével, földi életének teljes buzgalmával, tettel, szóval és imádsággal.

Egy szerencsétlen család érdekében is kell könyörögnünk a királyi kegyelméért, a Zsoldics Mihály családja érdekében. Amely család elhagyottá, elárvulttá, mindenektől megvetetté s mindenünnen kiteszítettá, földön futóvá lön. S amelynek szomorú helyzetében egyedüli menedéket, vigasztalást, valamelyes enyhületet csakis

a királyi kegyelem nyujthat még. A királyi kegyelem, amely egy szavával elűzheti a jajveszékelő családról a bitófának rémségesen fenyegető örök gyalázatát.

Azért könyörögünk a tekintetes kir. törvényszék előtt, a tekintetes kir. törvényszék esküdtszéki tanácsa előtt, valamint a nagyméltóságú m. kir. kuriának kegyelmi tanácsa előtt, hogy az emberi szivnek áldó irgalmát a Zsoldics Mihály elsőtétül gyászos sorsára sugároz-tatni kegyesek legyenek.

Az ő lelkének kínos-keserves gyötrelmességében vergődő Zsoldics Mihályért a legmélyebb alázattal esdeklő ügyvédje, Dr. Hermann Lipót s. k.

Papp Béla ellen a felesége, Nagy Klementin tudvalevőleg válópört indított. Ebben a pörben a szatmár-németi-i törvényszék május harminczadikán tartott ülésében meghozta az ítéletet, amelyben a házaselek között Pusztadarócson, 1895. június 29-ikén létrejött házasságot felbontotta, Papp Bélát a házasságkötelek megsértésében bűnösnek mondván ki. A házasságból született Béla, Gyula, László nevű gyermekek az édesanya gondozásában maradnak s ha erre bármily okból képtelenné válnék, a gyermekek tartása Papp Béla szüleire fog járulni. Az indokolásban kimondja a törvényszék, hogy Papp Béla a válópört tárgyalásán a szabályszerű idézés daczára sem jelent meg s így a felperes kérelmére azon okból bontotta fel a házasságot, mert Papp Béla a szatmár-németi-i törvényszék mint esküdtbíró által gyilkosság büntette miatt, mint felbujtó, kötélt általi halálra ítéltetett.

Három évi haldoklás.

Minden megjegyzés nélkül közölték a lapok azt a hírt, hogy a szatmár-németi-i törvényszék által halálra ítélt Papp Béla és Zsoldics Mihály ügyét a királyi kuria csak a nyári szünet után fogja tárgyalás alá venni. Egyben megrázó színekkel festették, hogy a halálra ítélték miképpen töltik a fogságban idejüket s miképpen tör ki különösen Papp Béla egyik örvöngési rohama a másik után.

Nem tudjuk, mennyire alapos és a való tényeknek megfelelő az, hogy a kuria a védők semmisségi panaszát csak a nyári szünet után tárgyalja. De ha igaz, akkor az emberszeretet legáltalánosabb és legprimitívebb törvényei ellen vétett nagyot a kuria.

Hisz ez oly tortura, a melynél borzalmassabbat el sem tudunk képzelni. Nagy és utálatos Papp Béla bűne, a ki bérencz gyilkossal ölette meg saját testvéröccsét. Undorító és szörnyű Zsoldics Mihály bűne is, a ki a borzalmas tettet végrehajtotta. A földi igazságszolgáltatás keze lesújtott rájuk. Ezzel eleget tett ama feladatának, hogy védelmezte a legfőbb és legdrágább emberi javat, az életet; a társadalmat megszabadította szörnyű gonosztevőktől, ártalmatlanná a vadállatias bűnösöket, példát stautuált és megnyugtatta a közlelkiösmeretet.

De az már tényleg nem tartozik a kuria hatásköréhez, sőt humanitás szempontjából joga sincs hozzá, hogy a bűnösök kínjait, leírhatlan gyötrelmeit fokozza és még két vagy három hónapig szegezze a bizonytalanság kintpadához. A két bűnös lelkiállapotának kétségbeesztő voltát egészen elképzelni nem is lehet. De bizonyos, hogy a bitófától való félelem és rettegés, a bizonytalanság, hogy a halálos ítélet végre hajtják-e, vagy sem, rosszabb a halálnál, gyötrelmesebb a szörnyű és vérfogyasztó exekúciónál, a mely legalább hamar következvén be, gyorsan véget vet minden rettenetes gyötrelmenél.

Nem tudjuk átlátni tehát, hogy a kuria a semmisségi panasz tárgyalását és ezzel együtt a kegyelmi ügyet miért halasztja el két-három hónapra, a mikor pedig ez semmi mást nem jelent, mint azt, hogy az emberi közönségből kiteszített e két ember kinszenvedését a végletekig növeli.

A modern judikatura az általános humanizmus álláspontjára helyezkedett állítólag. Ama borzalmakat, a melyek azelőtt uralkodtak az igazságszolgáltatásban, kiküszöbölték. Nincs testi kínzás, sanyargatás sem vallatásoknál, sem tárgyalásoknál. Nincs testi kényszer s a vérfogyasztó vallatási eszközöknek sincs hire-hamva sem. A jogászok és orvosok együttesen fáradoznak azon, hogy a halálos ítélet végrehajtása minél gyorsabban és minél kevesebb fájdalommal történhessék meg. A testet tehát kimélik a gyötrelmetől és fájdalomtól.

Csak a lelkét, a melynek kínjai gyötrelmesebb a testiekénél, nem kimélnék meg a legiszonybbitól, a hónapokig tartó bizonytalanságtól? És kuriánknak, a hol az emberszerető férfiak egész sora ül, nem volna fogékonysága a lelkigyötrelmek torturájának megítélése iránt. Szeretnők hinni, hogy a lapok erre vonatkozó híre tévedés volt. Mert ez nem jelentene mást, mint három hónapig tartó haldoklást.

A vilárosság lelke és a nő.

»Az ártatlanság és jó erkölcsök örét ne a tudatlanságban keressük, mert a vakság nagyon rossz vezető az élet utain«
Dr. Steinberger Ferencz.

Rózsanyitó piros pünkösöd a vilárosság, a bölcsesség lelkének ünnepe. A Szentléleké, ki megihleté az egyszerű embereket s égi fény áradt lelkeikbe; egyszerre szárnyakat nyert a gondolatuk, megtalálta nyelvük a beszéd hatalmát, hogy hirdethessék világszerte az égi tanokat. Vitték magukkal a vilárosság lelkét, mint egy áldásthozó napot hegyen-völgyön át s nyomában mindenütt rügy fakadt, virág nyilott. A pogányság vadsága helyén keresztény erények, a barbárság helyén szelidült fogalmak, tisztult indulatok.

Ez az áldásthozó nap bevilágított a nő életének sötétjébe is, kiemelte a szolgaságból, visszaadta emberi méltóságát. Azóta teltek a századok, a második ezred is vége felé közelg, az idő a rügyből, virágból sok nemes gyümölcsöt érlelt, a keresztény kulturát öt világrészben gyökerező terebélyes fává növelte. Csak a nők méltósága nem növekedett arányosan, mert nem részeltették őket kellően az áldásthozó vilárosságban, a műveltségben.

Sok a hibájuk, úgy mondják; nagyon sokan vannak így alkalmatlanok; nem tudnak

A völegény

Eszem ágában sincs! De meg nem is mernék most. Jegyezze meg, mint komoly tapasztalatot, hogy a tényleges tiszt csak a férj jelenlétében veszélyes, a tartalékos pedig éppen ellenkezőleg. Mert a tényleges tiszt csak elbolondítja az asszonyt, de a tartalékos — az meg is szöktetheti!

A kalauz

Mehett! (a vonat indul)

Káhn

Hát'szen annál jobb.

A menyasszony

(elpirul, felugrik, kiszalad a folyosóra) Kiállhatatlan ez a hőség! Károly, miért nem kerestt valami jobb szakaszt?

A völegény

(utána siet) Hiszen édesem, éppen a maga óhajta volt... (kint egyre szelidebb hangon, egyre csöndesebben suttognak, pedig nincsenek be-rekedve.)

A hadnagy

(dudolni próbál) Az asszony ingtag... (megijed a saját hangjától, elkeveredve cigarettára gyújt s a füstben ismét buzgón keres egy karsu derekat, egy bodros fejecskét).

Kohn

(a menyasszony után néz) A liba... akarom mondani... igen, no, a sertés ára logikai kapcsolatban van a termények árával.

Káhn

Az osztálysorsjegyekkel.

Kühn

Meg az ügyetlen kocza- és zabvigéczekekkel (a veszekedés nem sikerül, mind a hárman a folyosóra néznek elábrándozva). Hej, mikor még én is... hajdanában...

A kalauz (kint)

Nagyvárad! (a vonat megáll).

A hadnagy (télre)

Pedig éppen most formálódott a füst a lehető legszebben! (sietve leugrik a vonatról, az ifju párnak tiszteleg.)

A völegény

(igen barátságosan köszön neki.)

A menyasszony

(bosszusan félrefordítja a fejét, de aztán fél-szemmel mégis csak utána néz a hadnagnak) Milyen kár, hogy csak tartalékos volt!

higgadtan, okosan gondolkozni, azzal vádolják őket s feledik, hogy műveltségüket ezredek mulasztásai terhelik, sőt ma sem akarják, hogy a világosság lelke nekik is oly arányban fényeskedjék, mint az erős nemnek. A teremtés koronái féltik a tudomány vívmányait a szerény gyöngyöktől, pedig azok ragyogása csak őket diszitené.

»Ha egy nőnek szép karja és fehér bőre van« — mondják — »nem szükséges éppen, hogy a helyesirási szabályokkal is ismerős legyen«. S e nézet a milyen elterjedt, olyan régi is. Nem csoda, ha megérlelte a nőben a hitet, hogy a szépsége az ő sorsa s testi szépségeinek növelését üzte századokon át a lelkiek rovására. A kik pedig ebbe az irányba terelték, most azt kiáltják rá, hogy hiu, tetszelgő...

»Attól tartunk, hogy az ismeretek halmaza kipusztítja kedélyükből a naivságot« mondják a nőknek. Pedig azért jobban tetszik az olyan nő, aki nemcsak fecsegni, hanem okosan csevegni is tud. És ha egy komoly műveltségű nővel van találkozásuk, észre vehetik, hogy az ismeretek nem ártanak a női kedély üde- ségének.

»Azt véljük, hogy a tudás meghűti szívüket és kedélyt támaszt benne« hangzik tovább az aggódó szó. Holott az iskolázott értelem nem hűti csak kormányozza a női szívet s a kételkedés szelleme biztosabb tanyára talál a műveletlen, mint művelt nő szívében.

»Félünk, hogy kivesz önökből a szerelem öntudatlansága« kiáltják a világosság forrásához tóduló női nemre s azt a gondolatot keltik, hogy a hivebb, kitaróbb, öntudatos szerelem rájuk nézve kényelmetlen lehet; mert azt talán csak nem gondolják, hogy a műveltebb női szív szerelmében is számítóbb, mint a műveletlen?

A legtöbben még ma is a koránál tartanak: »Nem szabad a nőket tulságosan kiművelni, nehogy a szabadság vágya föltámadhasson bennük«. Csak hogy ennek a tannak a csirája a hárem levegőjében nyert életet; nagyszámu nejjével szemben maga a próféta sem biztosította volna hatalmát e tan nélkül. Még így is sokat kelle küzködni ifju nejei szabadságvágya ellen; ki is zárta őket s az egész női nemet a menyországából. De a szeretet, a világosság lelke, a menyői javak osztásánál nem ismer nemet csak érdemet, melyre minden ember törekedhetik. A házasság szentsége által [megtisztult családnak nemtői pedig az igazi szívűműveltség- gel bíró anyák, kiktől a művelt ifjak születnek, kik térdeiben ringatják az emberiség nagy szel- lemeit.

A ki az emberiség javát igazán szíven viseli, az nem félti már a nőket a világosságtól, a minthogy az emberi társadalom legnagyobb előharcosai fontos állami érdeknek is tekintik a női műveltség emelését. Többé nem tartunk Rousseau-val, ki úgy vélekedett, hogy »A gonggokodás mestersége nem épen ismeretlen a nők előtt, mindamellert csak felületesen kell érinteni azon ismeretágakat, melyek a gondolkozást nagy mértékben igénybe veszik«, hanem emberbaráti kötelességnek tartjuk, megismertetni a testileg gyenge nőt a saját lelki erejével hogy a balsorsot kikerülhesse s élete hajóját ne csak érzelmeivel, hanem eszével is kormányozza.

Ha általában elismerjük a művelődés jótékony hatását szellemi, anyagi, erkölcsi téren: nem hihetjük, hogy ez csak a nőkre nézve hoz veszedelmet és nem lehet megtagadni tőlük a »tisztán látás« jogát, mely életbölcsestet sze- rez ingatag lelkeknek. Azt a bölcsestet, mely

értékeli a kicsiny örömeket, mely bátorrá, erőssé tesz a balsors idején s a boldogság ut- jára vezet. Hisz csak az van biztosítva a kísér- tés és válság óráiban, ki fel tud emelkedni a gondolatok, eszmék olyan magaslatára, melyet az élet kicsinyes zür-zavarai, keservei, nyo- morai el nem érnek; ki megszerzi magának a művelt lélek ama fenséges nyugalmát, mely lecsillapítja a leghevesebb szenvedélyek hullá- mait is. Valóban, a szellemi tökéletesedés a boldogság legbiztosabb utja férfinak és nőnek egyaránt.

Ha mégis annyi ellenvetés hangzik a nők szellemi képzettsége ellen, az nem mindig igaz meggyőződésből, vajmi ritkán tiszta forrásból fakad. Finoman gunyolja ezeket a forrásokat a női műveltség jó barátja Labonlaye: »... Nem jó e gonosz és nyugtalan nemet tulságo- san kiképezni. Ha a nőket tisztességes tudatlan- ságban tartjuk a rabszolgá minden bűnével és gyengeségével is felruháztuk őket s uralmuk biztosítva van. De ha felmentenők e lángoló tiszta lelkeket, ha az igazság szeretetére lob- bantanók őket, ki tudja, csakhamar nem pirul- nának-e uraik ostobasága és durvasága miatt? Órizzuk meg a tudást magunk számára; ez az mi bennünket fölemel.«

De a haladás szelleme magával ragadja a női műveltséget is; kicsinyes aggodalom, rosszakaratu cselvetés többé föl nem tartóztatja diadalszekerét. Még a »Tudós nők« írója is már 250 évvel ezelőtt megmondta, hogy »A nőnek a tudomány minden ágából merítenie kell« de már akkor megtette az óvást, mely ma is időszerű: »Csakhogy nem szabad ezek által a konyhából a tudományos laboratóriumba sodortatnia magát.«

Valóban az az egy vád jogosult a nő műveltség emelkedésével szemben, mely így hangzik: »Meg vagyunk győződve, hogy káros a tudás, mely eltéríti a nőket természetes hivatásuktól; mert önökből ma nem nőket, anyákat, hanem kenyérkeresőket nevelnek.« És sajnos, hogy a milyen súlyos ez a vád, olyan alapos is. Tódulnak a nők kenyérkereseti pályákra, a művelődés sokszor nem öncél többé, hanem eszközzé aljasul. Ekként veszt fenyéből a nők műveltségének nymbusa s a tultott ambíció által üzött nők munkaképesítés után való küzködésük közben, sokszor el- szakítják maguk körül a legszebb családi köte- lékeket; a »szakképzettség« őket magukat er- kölcsei veszélylyel és a társadalmat női proletaris- mussal fenyegeti.

De annyi fény mellett muló árny ez csupán.

Salak, melyet a haladás rohanó árja hozott csak felszínre. A folyam megtisztul a salaktól s a nőkben rejlő szellemi erők javítólag, tisztító- lag fognak hatni a közéletre, ha megszállja őket a »Világosság Lelke«.

Özv. Dr. Személy Kálmánné.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Jun. 3. A Kath. Legényegylet zászlószentelési ünnepélye.
Jun. 6. A bibornok-egylet ülése.
Jun. 9. Önkéntesek jünálisa a Püspök-fürdőben.
Jun. 12. A Kath. Kőr jünálisa a Püspök-fürdőben.

* **Schlauch bibornok bérmautja.** Pünkösöd után a bibornok négy hitközséget látogat meg a bérmautás szentségének kiszolgáltatása cél- jából. Junius 10-én Bihar-Püspökiben, 24-én Biharon, 29-én Mező-Keresztesen, jul. 1-én Tóttelenen lesz bérmautás. Ez utóbbi helyre gyűlnek össze a csatári bérmautandók is. A bi- hari esperesi kerület e plebánián ünnepi szent mise, szent beszéd lesz, melyek után a bér- mautás szentségét szolgáltatja ki a bibornok- püspök. A szertartások elvégzése után mind- annyiszor székhelyére tér vissza főpásztorunk.

* **József főherczeg Nagyváradon.** Mint értesülünk *József főherczeg*, a hon- védség főparancsnoka junius hó folya- mán Nagyváradra érkezik és a helyi hon- védség fölött szemlélet tart. A főherczeg itteni tartózkodása alatt dr. *Schlauch Lőrincz* biboros püspök vendége lesz.

* **A főigazgató köruton.** *Nátafalussy Kornél* dr. nagyváradai tankerületi főigazgató székhelyéről Aradra utazott, hol az érettségi vizsgálatokat fogja vezetni.

* **Templom bucsu.** Junius 4-én pünkösöd másodnapján tartja a nvárad-olaszi-i róm. kath. plebániái templom bucsuját. Az ünnepies misét segédlettel *Dencs János* esperes-plebános tartja az alkami sz. beszédet *Kópis József* káplán mondja. E templomi sz. bucsura a várad köz- ponti kerület plebániából Uj-Palota és Körös- Tarjánból a hivek körmenettel jönnek be.

* **Augusztus nagyanyja.** A mult hónap vége felé tartott tanári vizsgálatokon egy olyan kérdést hallottak, mely méltó arra, hogy ide írjuk, de egyszersmind alkalmas arra is, hogy bárki is meglássa belőle a vaskalapot. Azt a kérdést tette föl ugyanis az egyik vizsgá- ló tanár, nem is egyetemi, hanem csak gimnáziumi tanár egy tanárjelöltnek, hogy: »Ki volt Augusztus nagyanyja?« S mivel a szegény ember erre megfelelni nem tudott, mi sem természetesebb, minthogy elbukott egy évre. Az amugy is nyomorral és inséggel küzdő ember, még annak is ki van téve, hogy egy hirtelen tanár nehéz munkájának eredményét valami szeszélyes kérdéssel kinullázza.

* **Megyegyülés.** Biharvármegye törvény- hatósága junius hó 20-án tartja rendes nyári közgyűlését. Mintegy 300 tárgy kerül ez alkalom- mal elintézésre.

* **A német trónörökös tisztí vizsgálat.** *Frigyes Vilmos* német trónörökös tudvalevően a minap történt nagykorúsításáig a licheterfeldi kadétiskolában tanult. Május 28-án tanulótar- saival együtt a trónörökös is szabályszerűen letette a tisztí vizsgálatot s csak azután nevezte ki császári atyja a gárda- gyalogezred hadnagyává. A tisztí vizsgálaton a fiatal trónörökös igen jól felel- és *kilünő* osztályzatot kapott. A vizsgálat közet négy óráig tartott, azután a császárné bemu, tattatta magának a trónörökös összes tanárait, majd a potsdami várkastélyban megvendégelte őket.

* **A magyar kereszténység ünnepe.** Fé- nyes ünnepségre készül Pécs városa; méltóan akarja megünnepelni a magyar kereszténység és a magyar királyság 900-as évfordulóját. Junius hó 18-án este a város lobogódiszt ült és zognak az összes templomok harangjai és 9 órától 10 óráig a székesegyház fényesen ki- világitatik, mely alkalommal a várost is kivi- lágitják. Junius hó 29-én Szent Péter és Pál apostol fejedelmek ünnepén Pécs város összes plebániáiban csak egy csendes mise tartandó reggeli 8 órakor, mely után minden plebános körmenetileg felvezeti hiveit a püspöki székes- egyházba, hol 9 órakor a megyés püspök fé- nyes segédlettel pontifikál. Ezután következik

az ünnepi szent beszéd és pedig magyar nyelven a főtemplomban, német és horvát nyelven a templom nyugoti, illetőleg déli oldalán. A szeptember 8-án Nagyboldogasszony születésnapjára a pécsi székesegyházból *Mária-Gyűdre* rendezendő nagy körmenet indulása szeptember 7-én reggel lesz.

* **16000 korona Munkácsy szobrára.** A legújabb kimutatás szerint *Munkácsy Mihály* szobrára 16082 korona 84 fillér gyűlt össze. Ennyi adományt jelentettek be a Műcsarnok szerkesztőségénél.

* **Életunt könyvelő.** A reális élet mesterei, a praktikus észjárású kereskedők körében ritkábban esik meg, hogy a sors viszontagságai közepette elcsüggedjenek vagy kétségbeesésükben az életet elveszék maguktól. És ma mégis ezek sorából került ki egy öngyilkos. Egy nagy cég személyzete tegnap reggel a szokott időben nem volt teljes. A főnök bosszus mozdulattal jelezte elégedetlenségét a cég egyik régi tisztviselőjének hanyagsága felett, hogy nem foglalja el helyét a könyves pult mellett. Ha tudta volna, hogy nem valami mulasztásról van szó, hanem halálos sebével küzdök az ő odaadó páriája ugyanakkor a bonczasztalon! Roseth Ármán volt az alkalmazott, Erber Imre nagykereskedő a főnöke. A szegény kis komptárista addig-addig vezetgette a különböző üzleti könyveket, addig sáfárkodott a más vagyonával, míg utoljára is belecsömörlött ebbe a sivár foglalkozásba és egy golyóval zárta le saját életének főkönyvét. Hír szerint a szívnek is van valami része a tragédiában. Mondják, hogy a kis könyvelő szerelmes volt egy kávéházi szépségbe, ami egészen megzavarta eddigi szerény életmódját, elvette nyugalma s végre a kétségbeesésbe kergette. Az öngyilkosságot egy bérkocsiban követte el a szerencsétlen a nagy-piac téren, az előtt a helyiség előtt, a hol ideálta lakott. A revolvercsövet homlokának irányozta s úgy követte el az öngyilkosságot. A golyó azonban elsiklott a koponyán s habár súlyos, de nem halálos sebet ejtett az áldozaton. Az öngyilkost egy ismerőse, *Huszár M.* kolozsvári-utcai kereskedő szállította be a biharmegyei kórházba, a hol *Fräder* igazgató rögtön intézkedett, hogy az operációt rajta végrehajtsák. Az orvosok véleménye szerint a kis könyvelő valószínűleg kiheveri végzetes tettének következményeit. Ma Velen-czén lakó szülei is meglátogatták őt a kórházban, kik a kis könyvelőben fiukat s a család egy támaszát vesztenék.

* **Változások a vasuton.** A m. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a budapest—kolozsvári vonalon az *étköz kocs* június 1-től nem a 604. és 603. számú, hanem az 504. és 503. számú gyorsvonatokkal fog közlekedni. Az 504. számú gyorsvonat a budapesti kel. p.-udvarról indul délután 1 óra 55 perczkor és *Nagyváradra érkezik délután 6 óra 29 perczkor, Kolozsvár felé pedig 6 óra 43 perczkor indul.* Az 503. számú gyorsvonat *Kolozsvár felől reggel 8 óra 38 perczkor érkezik Nagyváradra s Budapest felé 8 óra 43 perczkor indul, ahová délután 1 óra 50 perczkor érkezik meg.*

* **Merénylet a bánhidai turulmadár ellen.** A zelimlaci magaslaton levő bánhidai turulmadarat veszedelem fenyegeti. Kóbor cigányok ugyanis éjnek idején a 26 méter szélességű madár szárnyaiból tetemes súlyú érczet kalapácsoltak le s azt részben Tatán eladták, részben üstöket dolgoztak ki belőle. A cigányok turpisságára Tatán jöttek rá.

* **Adók befizetése.** Nagyvárad város összes adófizető polgárai az 1883. évi XIV. t.-cz. 55. §-a értelmében ezenel felszólítatnak, hogy kincstári adótartozásukat, valamint az ezután esedékes községi adó, utadó s vízhasználati díjakat, késedelmi kamat s egyéb költségeket, melyek már 1900. é. május hó 15-én befizetendőek lettek volna, különbeni megzálólas

terhe mellett 8 nap alatt okvetlenül befizessék! Nagyvárad, 1900. június 1-én. *Bordé* Ferencz adóügyi tanácsos.

* **Miből lesz a párhaj?** Szegeden történt a következő kis história: *Sidlovits Kálmán* tanár a felsőbb leányiskolában, a hova már tudvalevőleg nagy leányok járnak, a kik igényt tartanak a tanár ur részéről is a »kisasszony« czimezésre, *Sidlovits Kálmán* is teljesen udvarias formula használata mellett kihívta felelni *Tergina Gyula* tanfelügyelő leányát. Valami bonyolult kérdés lehetett, olyasféle, hogy mi a neve Spanyolország fővárosának?

A kisasszony, daczára az udvarias felszólításnak, hallgatott.

A tanár ur erre felhivatott az elemileányiskola IV. osztályából egy kis leánykát, ki is a kérdésre minden habozás nélkül rámondta:

— Madrid.

A kis leány visszament az IV. elemi osztályba, a »kisasszonynak« megköszönte a tanár ur a feleletet s udvariasan beirta a szekundát.

Normális körülmények közt ilyesmik után az ügy a lovagiasság szabályai szerint elintéztnek tekintetik.

Történt azonban, hogy *Tergina k. a.* elpanaszolta a dolgot otthon a papának, ez pedig nem késett *Sidlovitsot* egész tanfelügyelői tekintélyével felelősségre vonni. Szó szót követett, a szalonképes kifejezések röviden kifogytak s a dolog vége az lett, hogy — mint szegedi tudósítónk jelzi — a tanfelügyelő és a tanár ur tegnap reggel pisztolypárba jött. Természetesen egyik sem sebesült meg.

Ezzel a szekunda a lovagiasság szabályai szerint és végérvényesen elintéztetett.

* **Hirtelen halál.** Városunk egyik aggpolgára: *Szöke János* lakatos mester tegnap hirtelen elhunyt. Már régen betegeskedett, de nem sejtette senki, hogy halála ily hamar bekövetkezik. A Városligetben sétált s egyszerre összeesett. Bevitték a lakására, a hol pár perc múlva kieszendvedett. A család által kiadott gyászjelentés a következő: Özv. *Szöke Jánosné* szül. *Gulyás Zsuzsanna* fájdalmas szívvel tudatja a legjobb férj és rokonnak *Szöke Jánosnak* folyó hó 2-án reggel 6 órakor élte 64-ik, boldog házassága 36-ik évében, hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 3-án, d. u. fél 5 órakor fog Városliget-tér 191-ik sz. alatt levő saját házából az ev. ref. egyház szertartása szerint tartandó ima után a várad-olaszi sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyváradon, 1900. június hó 2-án Béke porairal!

* **A kecskeméti templom új festményei.** A kecskeméti kath. egyház szerződést kötött *Reskovits* festőművészszel, ki a plébániai templom falfestményeinek elkészítését 40.000 koronáért vállalta el.

* **Tíz párhaj.** Az egyetemi czimersértés ügyében egyre folyik a vizsgálat, a kihallgatás a tárgyalás, de eddig még egy eredménye van a hűhónak: tíz darab diák lovagias ügy. De remélhetőleg lesz több is, csak türelem. Az egyik lovagias ügyet már el is intézték kardra. A felek közül az egyik a mellére lapos vágást kapott, a másik fél az arcára kapott egy éles vágást.

* **Megégett asszonyok.** Borzasztó szerencsétlenség történt e napokban Nemes-Militicsen. *Horváth Gyula* volt nemes-militicsi bíró felesége — írja levelezőnk — tegnapelőtt este főzni akart spiritusz-lángon, de mert a konyhában nem volt kéznél spiritusz, menyével együtt lement a pinczébe. Ott a nagy sötétség miatt *Horváthné* gyertyát gyújtott s mialatt ő behajolt a hordóba, hogy abból spirituszt merítsen, az égő gyertyát oda nyújtotta menyé-

nek, hogy tartsa. A gyertya lángja odaért a spirituszszal áztatott hordóhoz, a mitől a hordó rögtön lángra gyuladt. *Horváthné*, ki e közben még mindig a hordóba hajolt, a mint a tüzet meglátta, ijedségében a kimerített spirituszt magára öntötte, melyből menyé ruhájára is ömlött s ettől mind a két asszonynak a ruhája meggyuladt. *Horváthné* az ijedségtől ott nyomban elesett és ruháját végig futotta a láng. Menye azonban, — kinek ruhája szintén égett — nagynehezen felfutott a pinczéből és segítségért kiáltott, mire azonban a házbeliek a segélykiáltást meghallották, a fiatal asszony már teljesen lángban állott. A nagy zavarban a házbeliek nem tudták, kit is mentsenek; e miatt történt aztán, hogy míg a fiatal asszony égő ruháinak leszaggatással foglalkoztak, addig az az öreg *Horváthné* a pinczében teljesen összeégett. A fiatal *Horváthné* sem sikerült megmenteni, mert oly súlyos égési sebeket kapott, hogy másnap reggelre iszonyu kínok között ő is meghalt. A szerencsétlenül járt asszonyok iránt általános a részvét.

* **Edison-színház.** *Benkő* tanár tegnap kezdte meg érdekes mutatóványait kinematografjával a Kereskedelmi Csarnok nagytermében szép számú közönség előtt, mely a műsor minden pontjával teljesen meg volt elégedve. Az előadást ma este megismétlik.

* **A delegáció humora.** *Dr. Kaftán* (cseh delegátus, hosszan, de unalmasan beszél). *Br. H-kányi Fr.* Vigye el az ördög! Legalább Smokingnak hinák, akkor tán rövidebben beszélne!

* **Jótekonyság.** A létesítendő »Agg nők menháza« javára özv. *Grósz Istvánné* 40 koronát, özv. *Schvarcz Ábrahámné* 2 koronát adományoztak, melyeket hálás köszönettel nyugtáz a biharmegyei és nagyváradai nőegylet elnöksége.

* **A delegáció jóvá tette az egyetemen történt czimersértést.** Ott letörték a keresztet, — ökrá rakták az országra.

* **Harcz a csendőrök és pénzhamisítók között.** *Vukovár* község határában tegnapelőtt véres harc folyt le két csendőr és három pénzhamisító között. Mint levelezőnk írja, *Vukovár* és környékén már régebb idő óta nagymennyiségű hamispénz került a forgalomba. A csendőrség erélyes nyomozást indított a tettesek felkutatására és több gyanus embert állandó figyelemmel kísért. A pénzhamisító banda tagjai, nevezetesen: *Zsifkovics Lyubó*, *Vuity Szávo* és *Szveity Miklós*, a csendőrség megfigyelése által korlátozva érezték magukat a hamis pénz készítésében, elhatározták, hogy más vidékre teszik át a műhely berendezést, ahol feltűnés nélkül dolgozhatnak. Tegnapelőtt este a három pénzhamisító összeszedte a pengyártáshoz szükséges szerszámokat s azokat kocsira rakva elindultak, hogy *Ilkónál* átkel-hessenek a Dunán alsó Bácskába. A csendőrök azonban már eleve értesültek a pénzhamisítók szándékáról s a Dunaparton lesbe állottak. Mikor a pénzhamisítók közelükbe értek, a csendőrök megállították a kocsit. A három ember ekkor futásnak eredt, de a csendőrök azon fenyegetésére, hogy lőnek, megállottak. Mialatt a csendőrök *Zsifkovicsot* megakarták bilincselni, az alatt *Vuity* egy revolverből az egyik csendőrt mellbe lőtte s aztán a még szabadon levő *Szveity* társával futásnak eredt. A másik csendőr ezalatt utánuk lőtt a menekülőknél és *Vuityt* keresztül lőtte. *Szveity* elmenekült. *Zsifkovicsot* a megsérült csendőrrel beszállították *Vukovárra*. *Vuity* holtestét pedig addig a helyszínén hagyták, míg a hatósági közegek a vizsgálatot megejtik.

* **Katona-zene a Bazár-kertben.** A Bazár-vendéglő ujonnan berendezett díszes kerti helyiségében, rosz idő esetén pedig az étteremben, ma *vasárnap és hétfőn* este a 37. gyalogezred zenekara válogatott műsorral hangversenyt rendez. Izletes ételekről és jó italokról *Harsányi József* vendéglős gondoskodik.

Az építő iparosok munkarendje.

A kőműves és ács iparos segéd munkások sztrájkjának kiegyezése.

A május hó 6-án és 7-én tartott munkaszünetelés miatt, május hó 8-án este 7 órakor az 1884. évi XVII. t.-cz. 163. §-a értelmében megtartott békéltető bizottság előtt az építő iparosok részéről megjelent Guttman József, Rendes Vilmos, ifj. Rimanóczy Kálmán és Sztrájk Ferencz építőmesterek, az összes kőműves és ács segéd munkások nevében meghatalmazással igazolt megbízottak Molnár Lajos, Priyacsek Mihály, Pasuk Károly és Hendzsel Lajos között a kiegyezés létrejött.

Ezen kiegyezésnek a helybeli összes kőműves és ács iparosokkal leendő közlés és elfogadás végett május hó 21-ikére, külön-külön minden egyes érdekelt iparosnak azon figyelemzetéssel kiállított, hogy az elmaradás beleegyezésnek vétetik meg hívó, az értekezlet megtartására kézbesített; ezen meghívásra az ipartestület hivatali helyiségében május hó 27-én délelőtt 10 órakor megjelent 19 kőműves és 18 ács iparos jelenlétében az 1900. évi május hó 8-án az ipartestület békéltető bizottságának rendkívüli ülésében elfogadott sztrájk egyezség, az összes helybeli kőműves és ács iparosok részére kötelezőleg elfogadott ebből folyólag a 6-ik pont kibővítésével a következő munkarend állapított meg.

Munkarend.

1. A munka kezdetét veszi reggel hat órakor, végződik este hat órakor. Minden munkás köteles a munka megkezdése előtt 25 percczel megjelenni a névsorolvasásra, azon munkás, ki ezt elmulasztja délelőtt munkába nem állhat.

2. A munka egész tartama alatt a dohányzás tiltva van.

3. A munka folyama alatt a munkások az építő mester, az alkalmazott pallérok és felügyelők rendeleteit feltétlenül pontosan teljesíteni kötelesek. Az ellenszegülő munkás azonnal elbocsátható.

4. Reggeli étkezésre félóra, délelőtre egy óra idő állapított meg.

5. Fizetés, a kőműves- és ács-segéd munkások részére a következő összegben állapították meg: óránként 32 fillér; ezen összeg a szorgalom és képesség szerint magasabb is lehet, de kevesebb nem.

6. A felszabadulástól számított két éven alóli s az időrehaladt kora gyenge segéd munkások óra-bére a munkaadó belátására van bízva, vagyis szabad egyezkedésnek fenntartva, ugy a vidéken teljesítendő munkánál a segédmunkások elfogadása és díjazásának megállapítása, valamint a munkaidő tartama szabad külön megegyezés tárgyát képezi.

7. A munka tartama alatt czivakodás illetlen magaviselet, vagy bármily rendellenes viselkedés, a munkából azonnali elbocsátást vonja maga után.

8. Fizetések kizárólag csak szombaton a munka végeztével teljesítenek.

9. Betegségdíj fejében a belépés napjától hetenként 20 fillér vonatik le, mely összeg az intézmény pénztárába lesz befizetve.

10. A mester munkásait, ha a munkát hétközben elvégezte, azonnal elbocsáthatja: A munka folyama alatt az elbocsátás (kivéve a kihágási eseteket) csak szombaton este, — előleges felmondás nélkül — történik, ezen esetben a munkakönyv kiadandó.

11. Csak oly segédmunkás állítható munkába, a ki munkakönyvét a felvételnél a munkaadónak átadja.

12. Ezen munkarendben megállapított pontozatok téves magyarázása vagy áthágásából eredő surlódások, az ipartestület békéltető bizottsága által intézettek el.

»Ezen munkarendet az 1884. évi XVII. t.-cz. 119 §-a értelmében az ipartestület mint iparhatóság tudomásul vette.«

Kelt Nagyváradon, 1900. évi május hó 27-én.

Jankovich János,
ip. test. jegyző.

Bertsey György,
ip. test. elnök.

Az építő iparosok ezen munkarendje az ipartestület hivatalában az iparosok rendelkezésére áll.

Sztrájk a Ganz-gyárban.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 2.

A szociálisták erősen dolgoznak azon, hogy a Ganz-gyár sztrájkoló munkásait a maguk pártjára hódítsák, de törekvésük eddig hajótörést szenvedett a sztrájkoló zömének magatartásán. A sztrájkoló nem akarnak egyebet, mint hogy jogos követeléseiknek eleget tegyenek és a durva föllevalóktól szabadítsák meg őket.

A szociálista propaganda tegnap este is kudarcot vallott. A pártvezetőség néhány Ganz-gyári sztrájkoló lakatossal egyetértőleg tegnap gyűlést hívott egybe a Baross-utca 133. szám alatt levő Kaizer-féle vendéglőbe. E gyűlésre legkivált a gyárnak dolgozó asztalosait, szám szerint 800 embert hívták meg, abból a célból, hogy őket is rábírák a sztrájk kimondására.

De a gyűlés megtartható nem volt. Részint a tegnap esti nagy eső miatt, mert mire a zápor elállott már 10 óra felé járt az idő s a munkás ilyenkor nem gyűlésezik. Részint azért, mert az asztalosok nem mutatnak nagy hajlandóságot a munka beszüntetésére. Nem is jött el a gyűlés helyiségébe csak 2—3 asztalos és lakatos s néhány így a gyűlés megtartását vasárnapra halasztották.

Holnap, vasárnap egyébként több gyűlés lesz a sztrájk ügyében s e gyűléseken fogják meghozni ugy a sztrájkoló, mint a még dolgozó gyári munkások végleges határozataikat.

A sztrájkoló, akiket tudvalevőleg elbocsátottak a munkából, nagyon el vannak keseredve az igazgatóság ellen. Mert — azt mondják a munkások — ez az elbocsátás nem komoly, ellenben egy csuf üzleti fogás a munkásokkal szemben.

Mert az igazgatóság hétfőn bizonyára visszavesz a munkába minden sztrájkolót, ha jelentkezik, de ezek a munkások már elestek a segítő pénztár kedvezményétől, miután egy ízben el voltak bocsátva. És így elvesztik a munkások évek hosszú során át teljesített befizetéseiket.

A sztrájkoló egy része azonban bizik benne, hogy az igazgatóság még sem fogja ezt megtenni, hanem az önként munkára jelentkezőket visszaveszi és a történetek felett napi-rendre tér. A munkások meg vannak győződve róla, hogy ha ez be nem fog következni, a jövő héten üres lesz minden műhely a Ganz-gyárban.

Anya és fiu öngyilkossága.

Megható tragédia tartja ma reggel óta izgatottságban Ó-Buda lakosságát. Egy szerencsétlen özvegy asszony és 21 esztendő fia közös elhatározással rohantak a halálba.

A megható eset részletei a következők:

A vörösvári-utca 33. számú házban lakott özvegy Komáromy Józsefné, fiával a 21 esztendő Gyulával. Az asszony megtakarított pénzcskéjéből és fia keresményéből tartotta fenn magát. A fiu magánhivatalnok volt s fiatal korára elég tisztességes fizetése volt. Anya és fiu csendes visszavonultságában éldegéltek, de azért Ó-Buda jobb társadalmi köreiből jól ismerték őket. A fiatal ember rajongásig szerette

édes anyját s gyöngéd figyelemmel volt mindig az 50 esztendő matróna iránt.

Néhány hónap előtt az anya és fiu sorsa rosra fordult. A fiatal embert valami ok miatt elbocsátották hivatalától s azóta a legnagyobb nélkülözésekkel küzdöttek. Hiába igyekezett a fiu álláshoz jutni, — nem sikerült neki.

Az utóbbi hetekben már nagyon beköszönött a nyomor a csendes kis hajlékba. A még meglevő kis holmi is a zálogházba vándorolt s most már igazán nem volt honnan megszerezni a mindennapi kenyeret.

Sem az anya sem a fiu nem tudták tovább tünni a nyomort s elhatározták, hogy el-emésztk magukat.

Ma reggel a Vörösvári-utca 33. számú ház házmesterének feltűnt, hogy sem Komáromyné, sem pedig fia napok óta nem mutatkozik. Az a gyanuja támadt, hogy az anyát és fiát valami szerencsétlenség érte. Az ajtóhoz sietett hát és erősen dörömbölt. Mivel belülről választ nem kapott, sem pedig neszt nem hallott, lakatost hívatott, a kivel aztán az ajtót feltörtette. A mint a szobába léptek, látták, hogy minden a legnagyobb rendben van. A szoba esinosan ki volt takarítva, az ablakfüggönyök pedig levoltak bocsátva. Az asztalon egy csomó levél hever különböző címekre intézve.

Az első pillanatban el is feledkeztek arról, hogy az asszonyt és fiut keressék. A házmesternek végre eszébe jutott és az ablakhoz lépett hogy a leeresztett függőnyt felhuzza. A következő pillanatban rémülve hőkölt vissza. Az ablak melletti sarokban egy ágyban két holttestet pillantott meg. Komáromyné és fia feküdtek ott megdermedt tagokkal. Mind a kettő gyászruhába volt öltözve, kezükben pedig imakönyvet szorongattak.

Az esetről nyomban értesítették a rendőrséget, a honnan Huszár János rendőrtisztviselő és Reisz Aladár rendőrorvos siettek a helyszínére. A rendőrorvos konstátálta, hogy a halál mind a kettőnél két nap előtt következhetett be. Ezután a levelek átvizsgálásához fogtak. E közben vették észre, hogy a kályha előtt egy lemez darabon elhamvadtszen van s rögtön megállapították, hogy az öngyilkosok szénázzal emésztkették el magukat.

A levelek között egy a rendőrséghez volt címelve. Ebben a levélben, a melyet mindketten aláírtak, elmondják, hogy közös elhatározással haltak meg, miután keresetük nem volt s nem tudtak megélni. Arra kéri végül a rendőrséget, hogy holttestüket ne boncolják föl s abba a fekete ruhába temessék el őket, a melyben az öngyilkosságot elkövették. Sőt azt is kéri, hogy a gyűrűket ne huzzák le ujjairól. Azután a butordarabokról rendelkeztek. Egy másik levél »Misters Emma Palmer«-nek volt. New-Yorkba címelve.

A rendőrség a leveleket magával vitte a lakást lepecsételte, a holttesteket pedig bevittette a törvényszéki bonczterembe.

EGYESÜLETEK.

A régészegylet közgyűlése. A Bihar-megyei és Nagyváradai Történelmi és Régészeti Egyesület 1900 évi június hó 4-én, pünkösd hétfőn délelőtt fél 11 órakor a muzeum-épület nagytermében felolvasással egybekapcsolt közgyűlést tart, melyre az egyesületi tagokat, valamint a kívül czimzettet tisztelettel meghívja. Nagyvárad, 1900. május 30. *Az elnökség. Tárgysorozat:* 1. Elnöki megnyitó. 2. A bihari ásatások. Irta Csépió Péter. 3. A perlaszi út-

közet 1848, szeptember 2-án. Irta Gyalokay Jenő. 4. Titkári jelentés. 5. Régiségár-óri jelentés. 6. A számvizsgáló-bizottság jelentése. 7. Esetleges indítványok.

Az orvos-egylet ülése. Van szerencsém a f. évi június hó 7-én, d. u. 5 órakor az egy-let helyiségében tartandó rendes évi közgyűlésre tisztelettel meghívni. Tárgy: 1. Elnöki megnyitó. 2. Választmány jelentése és indítványai. 3. Pénztárnok-jelentése. 4. Tisztikar és választmány választása. 5. Esetleges indítványok. Dr. Grósz Menyhért titkár.

IRODALOM.

„Képek a régi és új Rómából.”

Róma! Melyik művelt kereszténynek a szive nem dobban meg erre a névre? Van-e városa föld kerekén, melyhez az emberiségnek annyi emléke fűződik. Vagy ki ne érdeklődne az emberiség művelődésének bölcsője iránt?

Más nemzetek írói egész könyvtárakat írtak össze Róma multjáról és jelenéről. Mi ebben a tekintetben is nagyon szegények vagyunk. Mindössze egy-két kisebb tanulmány és újságcikk vagy néhány iskolai értesítőben megjelent értekezés az, amit e téren felmutathatunk. S még más nyelvekből fordított munkánk is csak kettő van (Lanciani és Boissier munkái), melyek inkább régiség-tani értékkel bírnak.

Ez a körülmény indította alulírottat arra, hogy Evers Györgynek, a trienti tudós rektor-nak nemrég megjelent és általános föltűnést keltett *Römische Mosaiken* című munkáját magyarra fordítva kiadja.

Ebben a jubiláris évben az egész művelt világnak, de különösen a magyar nemzetnek egész figyelme Róma felé irányul. Számtalanon fölkeresték vagy föl fogják keresni közlünk is az örökvárost. Ezeknek és egyáltalán minden művelt kereszténynek kíván kellemes Ciceroneja lenni ez a munka, a mely nem sülyed a közönséges Baedekerek színvonalára és mégis lépten-nyomon kíséri s kellemesen mulattatja, szórakoztatja az utast, aki Rómát és környékét képzeletben vagy valóságban be akarja járni.

A tudós szerző hosszú időtöltött az örökvárosban. Bejárta ismételve annak egész környékét. Képeket és emlékeket gyűjtött a multból és jelenből. Ezeket mozaikszerűen össze-illesztette s oly kellemesen szórakoztatva oktató s mégis rendkívül érdekesítő munkát adott az olvasó kezébe, hogy azt alig lehet a kézből letenni, míg az ember át nem olvasta.

Kedves szolgálatot vélek tenni hazai közönségünknek az által, hogy ezt a munkát magyarra fordítva kiadom.

A munka f. é. szeptember havában fog megjelenni körülbelül 30—35 iv terjedelemben finom papíron, tetszetős alakban.

Előfizetési ára 5 korona.

A megrendelések Makra Imre lelkész címére Aracs, Torontál m. küldendők.

Igazságszolgáltatás.

Terner—Gyagyovszky ügyben a nagyvárad kir. törvényszék polgári bírósága Kepes Miklós tsvzéki bíró elnökle alatt a tegnapi nap folyamán döntött. A tárgyalás folyamán bebizonyult, hogy a kérdéses negyed sorsjegy felében egyszersmind Gyagyovszky tulajdonát is képezte s így a felmerült bizonyítékok alapján a kir. törvényszék a *nyeremény felét, 20 ezer forintot* Gyagyovszkynak illette meg. Az ítélet nem jogerős.

Emberöléssel vádolt cigány. A kolozsvári kir. törvényszék június 1-én tartotta meg a végtárgyalást Zámfy László cigány-kovács bűntügyében, a ki *hat fejsze vágással* megölte Csicsuj Sándor társát. A védőbeszéd

után az esküdtszék a délutáni órákban hirdette ki a verdiktet és Zámfyt a halált okozó súlyos testisértésben vétkesnek modotta ki. A bíróság *kilencz évi fegyházra* ítélte a vádlottat.

Kijátszott hitelezők. Spitzer Lipót, a Fischer és Spitzer kézműáru kereskedő cég tulajdonosa 1897. év végén beszüntette fizetéseit s ezen fizetéseképtelenségéről hitelezőit körlevélben értesítette s azokkal, különösen pedig a hitelezők bécsi védegyeletével egyezségi alkudozásokat kezdett. Ezen alkudozások tartama alatt 1898. február 12-én eladta üzleti áruraktárát 6156 frtért *Diamantstein* Adolfnak.

Ezen áruraktár leltári becsértéke 12383 frt volt. A Diamantsteintől kapott vételárat a bécsi hitelezők védegylete tagjainak követeléseire fizette ki, akikkel 50%-ban egyezett ki. De volt ezeken kívül Spitzernak több hitelezője is. Így az Ausztria S. Nagel cégnek 1135 frttal, Jozef Pefefferkorn cégnek 796 frttal, Bischof és Jerzsaber cégnek 1600 frttal, végül a Ferdinánd Klaber cégnek 254 frttal tartozott, de ezek egy krt sem kaptak ezen követeléseikre, mert az áruraktár eladási ára még a bécsi hitelezők kielégítésére is alig volt elég. Ekkor aztán ezek a ki nem elégitett hitelezők csődöt kértek Spitzer Lipót ellen. A törvényszék azonban vagyonhiány miatt nem rendelhetette azt el. Most bűntügyi utra terelték a hitelezők a dolgot s feljelentették Spitzert, a kit a törvényszék vád alá is helyezett család bűntette miatt.

Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti büntető törvényszék Eördögh bíró elnökle alatt. A tárgyalás befejezte után a törvényszék Mészáros alügyész vád- és dr. Kaldor Gyula ügyvéd védőbeszéde után a törvényszék vádlott Spitzer Lipótot csakis a család vétségében mendotha ki bűnösnek s ezért 3 havi fegyházra és 2 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen az elítelt felebbezett.

A nagyvárad kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

545 Mikán Bumbu tüzvész okozás — helyben hagyva.

583 Styef Onucz súlyos testisértés, rablás — részben megváltoztatva.

620 Bvindus János súlyos testisértés, lopás, szándékos emberölés — feloldva.

636 Karnyaczki Ferencz hamis tanuzás — helyben hagyva.

641 Góg György hatóság elleni erőszak — helyben hagyva.

694 Jih Sándor becsületsértés — visszautasítva.

1501 Paska Györgyné gondatl. emberölés — helyben hagyva.

Előadó: *Molnár Géza.*

662 K. Nagy Lajos becsületsértés — visszautasítva.

663 Kocsis Márton becsületsértés — visszautasítva.

679 Herczeg Albert becsületsértés — részben megváltoztatva.

705 ifj. Kis Lajos lopás — helyben hagyva.

733 Molkucz Tógyer hatóság elleni erőszak — helyben hagyva.

753 Jelenka György testisértés — helyben hagyva.

1798 Husz Emánuel zsarolás stb. — részben megváltoztatva.

1837 Bakator István súlyos testisértés, lopás — főtárgyalás.

1859 Bere Imre lopás — főtárgyalás.

1865 Csonka Mihály súlyos testisértés, becsületsértés — visszautasítva.

Előadó: *Bige Gyula.*

1023 Bugarin Mitru vallás szabadság gyakorlása elleni vétség — helyben hagyva.

1030 Vela Petru testi sértés — helyben hagyva.

1027 Balta Nikoláj súlyos testisértés, becsületsértés — visszautasítva.

1029 Lenért Jánosné testisértés — helyben hagyva.

1047 Kurta Péter becsületsértés — visszautasítva.

1048 Demeter Lőrincz súlyos testisértés — csületsértés — vissza utasítva.

Előadó: *Balogh Samu.*

958 Zelenak András hamis eskü — helyben hagyva.

959 Bódog György magánlak sértés — részben megváltoztatva.

960 Katona Tesnai testisértés — részben megváltoztatva.

967 Orbán István súlyos testisértés, lopás, orgazdaság — rendelet.

975 Argyelán Gligor súlyos testisértés, rágalmazás — rendelet.

1007 Tóth Imrené becsületsértés — megsemmisítve.

1752 Lengyel Sándor család — feloldva.

1875 Kreisz József súlyos testisértés, lopás, orgazdaság — rendelet

1956 Biró Bálint súlyos testisértés, hűtlen kezelés — helyben hagyva.

1008 Filip Tógyer súlyos testisértés, becsületsértés — helyben hagyva.

TANUGY.

Tornaverseny a Sport-téren. A gymnasium és reáliskola növendékei f. hó. 7-én együttes tornaversenyt tartanak a Sport-téren. A gyakorlatok sorrendje a következő: 1. Ének. 2. Szabadgyakorlatok. 3. Versenyfutás. 4. Magas- és távolugrás. 5. Gyakorlatok a nyújtón. korlátán és lovan. 6. Játék. 7. Tableau. 8. Dijkiosztás. A verseny d. u. 4 órakor kezdődik.

Vizsgálat az iklódi iskolában. Tegnap tartotta meg *Dencs* János kerületi esperes-plebános *Richter* Jenő ker. jegyző és *Gresinczky* Antal ujjalotai illetve körözstarjáni plebánosok társaságában az iklódi pusztai iskolában az évrzáró vizsgát. A 45 iskolás gyermek igen ügyesen felelt minden előirt tantárgyból, mi a fiatal tanítónak szorgalmára és ügybuzgalmára vall. Nagy szükségét pótol itt ez iskola, melyet a káptalan áldozatkészséggel tart fenn, melyben az uradalmi cselédség gyermekei az oktatás és vallásnevelés mellett könnyű szerrel elsajátítják a magyar nyelvet, miért a tanító *Prichistál* Béla az elnöklő esperestől meg is nyerte dicséretét.

S P O R T.

Kerékpár-verseny. A nagyvárad kerékpár egyesület ma, pünkösd első napján versenyt rendez, a melynek a programja a következő: A »Nagyvárad kerékpár-egyesület« 1900. évi június hó 3-án tartandó országos *amateur-kerékpár-versenyek* sorrendje.

Verseny-bizottság: Elnök Kunz Gusztáv. Verseny-bírák dr. Berkovits Miklós, Mezey Mihály, Lasztagalner Kálmán (Debreczen), dr. Benedek János (Debreczen), Rimler Károly, Fényes Manó, Pallay Lajos, Fekete Sándor. Cél-bírák Stern Márton, Blum Géza. Indítók Balla Dezső, Sichert Ede. Körszámlálók Lukács Lajos, Markovits Sándor. Számrendezők Lévai Márton, Schönfeld Sámuel. Időmérő Weingärtner Andor. Orvosok dr. Baróthy Ákos és dr. Kassay Kálmán. Versenytitkár Fleishhackker Hugó. Pénztárnok Knauer Károly. Verseny-intéző Mezey Mihály.

Fálya-bírák: Friedländer Herman, Held S. József, Kelen Béla, Fenyves József, Schwartz Mór, Czillér Imre, Bitró János, Deutsch Ignátz, Kolliner Miksa, Klein Sámuel, Weisz Márton. Intéző iroda s Sport-pavillonban.

Verseny-sorrend:

I. Megnyitó verseny: 2000 méter 5 kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

1. Ifj. Lehman Gusztáv dress fekete tarka sávkokkal D. P. K. E. 2. Ehrenreich Jenő dress fehér D. P. K. E. 3. Weisz Bertalan dress fehér D. P. K. E. 4. Barna Géza dress fehér N. V. K. E. 5. Závodszy Samu fehér N. V. K. E. 6. Grószfeld Dezső fehér N. V. K. E. 7. Barna Tibor fehér M. K. Sz. B.

II. Vendégek versenye: 3000 méter 7 $\frac{1}{2}$ kör. A nagyvárad kerékpár-egylet tagjainak kivételével. — Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

1. Ifj. Lehman Gusztáv, 2. Ehrenreich Jenő, 3. Kövessy Rezső dress fekete D. P. K. E. 4. Weisz Bertalan, 5. Barna Tibor.

III. Egyleti verseny: 2000 méter 5 kör. Nyitva a nagyvárad kerékpár-egylet tagjainak, kik versenypályán ezen verseny kezdetéig díjat még nem nyertek. Elsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

1. Barna Géza, 2. Závodszy Samu, 3. Grószfeld Dezső dress fehér N. V. K. E.

VI. Fő verseny: 10000 méter, 25 kör. Elsőnek arany érem (30 korona érték), másodiknak nagy ezüst, harmadiknak kis ezüst, negyediknek bronz-érem. Vezetési-díj nagy ezüst érem.

1. Ifj. Lehman Gusztáv, 2. Ehrenreich Jenő, 3. Kövessy Rezső, 4. Barna Géza, 5. Závodszy Samu, 6. Barna Tibor.

V. Juniorok versenye: nyitott 2000 méter 5 kör. 17 évnél fiatalabb ifjaknak, első és másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

1. Rózsa József sötét kék, 2. Ungár Lipót világos kék, 3. Weisz Nándor sötét kék, 4. Nozák Rudolf sötét kék, 5. Hant János sötét kék.

VI. Vigasz verseny: 1000 méter, 2 $\frac{1}{2}$ kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst érem, harmadiknak bronz-érem. Nevezés a bírói páholynál.

VII. Mukerékpározás: Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

Jelzések: Minden versenyszám megkezdését az intéző haranggal jelzi, — első jelzés a versenyzők készülődésére figyelmeztet, — második csengetés az indulás, — harmadik csengetés a verseny utolsó körének megkezdését jelzi.

Este fél 8 órakor társas vacsora, díjkiosztás, táncmulatság a Sport-pavillonban, vacsora-jegy 1 frt. A vacsorán nem egyleti tagok is részt vehetnek.

Felhívás a nagyvárad kerékpár-egyesület tagjaihoz! Tisztelettel felkérem a nagyvárad kerékpár-egylet tagjait, hogy folyó hó 3-án d. e. 9 órakor a Sport-téreni gyülekezésem dress egyleti ruha fehér sapka, fekete harisnya; kerékpáron megjelenni szíveskedjenek $\frac{1}{2}$ 10 órakor indulás a Borsi csárdához a debreczenből érkező nagyszámú vendégek fogadtatására. Adj Isten! *Knauer* Károly titkár.

MULATSÁG.

Nizza a Rhédey-kertben. Ilyen címmel rendez az izr. n.egylet nyári mulatságot a Rhédey-kertben. A belépő-díj a felnőttek számára 1 korona, míg a diákság és gyermekek részére 40 fillér leendő. A rendezőség értesíti a közönséget, hogy a *június 6-án* rendezendő mulatság kedvezőtlen idő esetén a *következő* napon fog megtartatni.

REGÉNY-CSARNOK.

Egy festő karrierje.

Írta: Dr. Vuicskics Györgyné Szilárdy Elvira.

9. — Me. yünk bácsi, hazafelé, mondta a kocsisnak.

— Igón? Láttam a képeket. No halla az ur, hó' tud, maga ollant? Mikor bémönt az anyjukom, maj' ho kezét nem csókolta annak a

főstött képnek. Ördög vonyogatja a maga meszelőjji!

Aztán elhallgatott s csak az állomáshoz érve szólalt meg:

— No hát itt vagyunk ifuram!
Victor kiszált, a kocsis meg bevitte a pogyaszát a váróterembe.

— No hát Isten áldja meg! Minden jókat kívánok!

Victor az ablakhozült s nézegetett kifelé. Egy elegáns jukker fogatot pillantott meg. A liberias, angolosan borotvált kocsis feszesen, keresztbe font karokkalült hátul. A tüzes lovakat egy nő hajtja

— Ah! Hisz ez az én szép tündérem!
A fogat megáll, a hölgy oda dobja a gyeplőt az inasnak s könnyedén leugrik!

Vajjon bejön-e?

A szőke modell a peronra megy, hol le-fel sétált. Egy pillantást vet a váróterembe s meglepetve látja a festőt a váróteremben — egyedül. Benyit hozzá!

— Itt van maga szőkevény? Talán elutazik? El sem jött bucsuzni!

A szőke asszony megáll előtte. Miért nem jött el? S azután lágyan, szomorúan hozzátette: Ugy vártam.

A fiatal festő arcza fellán-golt s érzi, hogy ez az asszony hatalmába ejtette.

— Ha tudtam volna... mondta akadozva! Mindig önre gondoltam... mindig...

hiszen tudja...! De önnek családja van... kis fia! Nem, nem akartam elmenit! Nem szerettem eddig senkit, csak az anyámat és... Most, hogy talán utoljára állok ön előtt megmondom — szeretem önt... Bocsása meg ezt a merészséget egy bolond rajongó festőnek! Ugy-e nem haragszik?... Csengetnek... megyek s megcsókolta a nő keztyűs kis kezét.

— Ugy-e eljön még?
— Nem! Sohasem!

Victor felszált egy másodosztályú cupéba. Már indulást jeleztek, mikor, az állomás főnök előzékenyen, felnyitja a cupéja ajtaját s felségíti a »modellt«?

— Főnök ur!
— Parancsoljon méltóságos asszonyom!

Victor, szíven keresztül nyilalt valami.

— Méltóságos asszonyom?
— Kérem főnök ur, mondja meg az inasomnak, elutazom, holnap meg jövök. Kocsin várjon rám!

— Miért néz rám olyan haragosan!
— Miért keserit méltóságos asszonyom?

Hagyott volna!
— Elkisérem magát!

A vonat meg indult beszélgetni kezdtek. A festő felsohajtott:

— De boldogtalan vagyok!
— Ugyan miért?
— Még kérde? Miért önt szeretem. Egy szegény ördög mert szeretni egy méltóságos asszonyt egy Inczedy bárónét! Ha ha... s nevetett keserű vadsággal. És ön méltóságos asszonyom kedvé' leli abban, hogy engem kinnoz, kaczeréságával! Most is! Mit szól ehhez az utazáshoz a férje?

— A férjem? De hisz az rég meg halt!
— Özvegy? s Victor meg könnyebbülve lélegzett fel.

— De igaz, készen van-e a képtünk; tudnillik melyhez én ültem »modellt«?

— Még nem, ha sikerül felküldöm a tárlatra.

— No ígérje meg, de most az egyszer komolyan, hogy eljön!

— Eljövök! De nézze báróné asszonyom, mindjárt megérkezem, az anyám várni fog rám!

A »méltóságos asszony« oda nyújtotta a kezét, Victor megragadta s csókolta lázasan, boldogan.

— Kiszállni 5 percz!

Mind a ketten összerendeztek. A viszontlátásra! mondták egyszerre. A szőke asszony sokat mondó pilantással nézett rá! Victor leugrott a cupéból egyenesen az anyja karjaiba.

Ott benn a cupében egy elegáns asszony vigan nézte mint öleli az a kopott sápadt asszony a fiát, mint csókolják egy mást!

Victor karon fogta az anyját még egyszer a cupé felé nézett — s mentek haza felé!

— Megjöttél édes Victorkám? Meg jöttél! Oh csak, hogy látlak megint! Gondoltál-e a te szegény édes anyádra? Majd ha haza érünk nagy ujságot mondok.

— Jót vagy rosszat?
— Jót lelkem fiam!

Hazaértek, letültek egymással szemközt.
— Meg halt a nagybátyád, ránk hagyta a nagy vagyont!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Szilágyi és Bánffy.

Budapest, jun. 2. (Saját tudósítónktól). A multkori delegacionális ülések idején egy alkalommal *Goluchovszky, Széll, Szilágyi és Kállay* beszélgettek egymás közt, a mikor Szilágyi a következőket mondotta: — „*Sohasem tudtam megérteni, hogy miért híresztelik rólam, hogy a királynál kegyvesztett lettem. Hiába terjesztik e valótlanúságot, mert az egészről egy szó sem igaz.* — A társaságból valaki erre azt jegyezte meg, hogy az események ennek a hírnek igazat látszottak adni s Bánffyval való viszonyának tulajdonítható. Erre Szilágyi oly mozdulatot tett, melyből következtetni lehetett, hogy e hír honnan eredhetett.

A budapesti felhőszakadás.

Budapest, jun. 2. (Saj. tud. táv.) A tegnapi felhőszakadás a főváros területén nagy károkat tett. Sok száz pinczét öntött el s az éjszaka, sőt ma reggel is százak fordultak a tűzoltósághoz segítségért. A tűzoltók azokra a helyekre, a hol veszedelem forgott fönn, ki is mentek és mintegy ötven helyen nyújtottak segítséget. Az ó-budai körte-utcában, mely egészen víz alá jutott, gőzszivattyúval vonultak ki és ma egész nap dolgoztak, mert könnyen megeshetett volna, hogy az apró házak, ha sokáig maradnak a vízben, összedőlnek. A tűzoltók ma dolgoztak még a Rottenbiller és Damjanich-utcában, a hol szintén több pincze telt meg vízzel.

A bosnyákok sérelme.

Budapest, június. 2 (Saját. tud. táv.) A sértett bosnyák deputáció tagjai memorandumot terjesztenek, a magyar képviselőház elé, melyet Dr. *Visontai* Soma országgyűlési képviselő fog benyújtani.

Sztrájk Kölnben.

Köln, június. 2. A városi közúti vasut alkalmazottjai ma reggel kimondták és azonnal meg is kezdték a sztrájkot. A forgalom az összes vonalakon szünetelt.

A kínai zavargások.

Washington, június 1. (Reuter.) A pegingi amerikai követ azt táviratozza, hogy a követségek védelmére rendelt európai csapatok megérkezése Pekingben sokat javított a helyzeten. A főváros most sokkal nyugodtabb, de a környéken még folyton mozgolódnak a boxerek. Washingtoni diplomáciai körökben czélzásokat tesznek arra, hogy a boxerek hirtelen támadt lázadásra egy része egyik európai nagyhatalmaság jól megfontolt tervének, a melynek czélja az, hogy Peking állandó megszállását és a Peiho

folyó uralmát biztosítsa annak a hatalmasságnak. Megjegyezzük azonban, hogy ez a terv a többi hatalmasság ébersége miatt dugába dől!

A sztrájk.

Budapest, jan. 2. A Ganz-gyárban a sztrájk még mindig tart és a helyzet ez idő szerint változatlan. Ugy értesülünk, hogy az igazgatóság újra tárgyalásba bocsátkozik a sztrájkolókkal, mert attól tart, hogy a gyárban általános sztrájk fog kiütni, ha az elbocsátási ügyet az elbocsátottak kívánsága szerint nem rendezik. Valószínűnek látszik, hogy a megegyezés mihamarabb létre fog jönni.

A finnek elnyomtatása.

Kopenhága, június 2. A Ritzau-ügynökség jelenti Helsingforsból: Az orosz belügyminiszter rendeletet bocsátott ki, a mely szeptember 14-től kezdve külföldre szóló leveleken finn postabélyegeket helyett orosz bélyegeket kell használni. A belföldi forgalomban a finn levélbélyegeket meg 1901. január 14-ig használhatók, azontul olyan bélyegeket kerülnék forgalomba, a melyek hasonlóak az oroszokhoz, de értékük finn pénzben van kifejezve.

Török dolgok.

Konstantinápoly, június 1. A porta holnap hivatalosan értesíti Szerbia, Görögország, Románia, Montenegro és Bulgária képviselőit az országaikból jövő áruk különböző vámjának életbeléptetéséről és egyidejűleg javaslatot tesz végleges kereskedelmi szerződések megkötésére nézve. A szerb követhez intézett jegyzékben ki fogja jelenteni a porta, hogy az ideiglenes vámegegyezés kért meghosszabbításába nem mehet bele, de hajlandó tárgyalásba bocsátkozni végleges kereskedelmi szerződés megkötésére végett. A görög követhez intézett jegyzék hivatkozni fog arra, hogy a porta már ismételt ajánlotta a tárgyalások megkezdését kereskedelmi szerződés kötése végett és ismételni fogja ezt az ajánlatot. A Balkán-államok képviselői, a kiket a portának ez az intézkedése állítólag kínosan érintett, hír szerint megfelelő lépéseket tesznek.

KÖZGAZDASÁG.

Felhívás Biharmegye gazdaközön-ségéhez.

A cs. és kir. 7-ik hadtest intendánsi hivatala értesítette egyesületünket, hogy a f. évi szeptember 1-től 1901. augusztus 31-ig a nagyváradi helyőrségnek mintegy 10.800 mm. szénára lesz szüksége, mely mennyiséget közvetlenül a szénát termelő gazdáktól óhajtja beszerezni, minél fogva felkérte egyesületünket, hogy ezen körülményről a gazdaközöniséget avval értesítsük, hogy ajánlatukat a széna szállítására egyesületünkhöz június 12-ig terjesszék be.

Felhívjuk ennél fogva a széna termelőket, hogy a katonai kincstár részére szénát szállítani óhajtának, erre vonatkozó ajánlatukat legkésőbb e hó 12-ig egyesületünk titkári hivatalához (Nagy Sándor-utca Eleméry-ház) nyújtsák be, hogy azokat e hó 15-ig Temesvárra az intendánsi hivatalhoz áttehessek.

A tett ajánlatok június hó 15-től számlált 14 napon túl vissza nem vonhatók.

A széna 3400—4500, 5600 gramm adagokban kötendők, a kötő anyag, mely szalma is lehet 190 grammot lehet ki, melyeknek azonban a fenti adagok súlyán felül kell lennie.

Ha a vállalkozó szénája a nagyváradi katonai széna raktártól 1.9 km. távolságon belül van, úgy 5—10 napi időközökben a szénát a katonaság viteti el, míg ha az a fenti távolságon túl van, a vállalkozó tartozik azt a raktárba szállítani.

Az ajánlattevő csak saját terméste szénát szállíthat és csak nagyon kivételes esetekben lesz megengedve, hogy más termelő szénáját szállíthassa.

Az ajánlatához óvadék nem kell.

Megjegyezzük, hogy kisebb mennyiségű széna szállításra tett ajánlatok is elfogadhatnak.

Nagyvárad, 1900. június hó 1-én.

A biharmegyei gazdasági egyesület elnöksége.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piacon 1899. május hó 29-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.60—13.80. Kétszeres buza 12.—11.40. Rozs 11.80—11.20. Arpa 11.20—10.40. Zab 9.80—9.20. Tengeri: 11.20.—10.80. Borsó 34.—. Lencse 36.—. Bab 13.80. Köleskása 24.—. Burgonya 4.60. 100 kiló lángliszt 27.—. zsemlyeliszt 25.—. fehérkenyér liszt 24.—, barnakenyér liszt 21.—. széna fuvarral 3.80, szalma —.90 Szalonna 106.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. bükkfa 6.40, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahús —.96, öntött gyertya —.86, Lámpaolaj —.82. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.70. Szesz 1.90. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, uj bor 44.—, mész 2.30, kemény faszén 3.50, puha faszén 3.—, kendermag 21.—. köles 16.— repce 22.—, dió 66.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 44.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 1.12, sertéshús 1.—4, juh-hús 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 48, bcrs 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kóolaj 40, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. május hó 29-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 640—690, egy pár másodrendű jármás ökör 490—600, egy pár harmadrendű jármás ökör 250—480, 1 drb fejős tehén 100—230. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 152—212. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 116—172. 1 drb. veres borju 12—30, 1 drb. fél éves borju 34—44, 1 drb egy éves borju 44—70, két éves

borju 68—150. 1 drb hizott sertés 86—140, 1 pár fél éves 28—30, 1 pár egy éves sertés, 34—60, 1 pár két éves sertés 62—114. 1 drb igás ló 140—260, 1 pár ökörbőr 36—44, 1 pár tehénbőr 26—34. 1 pár bojubőr 10—17, 1 pár lóbor 10—22.

Forgalmi kimutatás 1899. évi május hó 29-ről. Tiszta buza körülbelül 950 hltr, kétszeres buza 220 hltr, rozs 300 hltr, arpa 180 hkl, zab 210 hltr, tengeri 360 hltr, burgonya 380 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 98 drb, félhizott 175, sovány 236, süldő 480, malac: 700, hizott marha 19, jármás ökör 490 fejős tehén 280, borju 310, bivaly 14, juh és kecske 460, ló 490.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, június 2.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	718.50
Magyar hitel	—	—	—	—	—	720.50
Allamvasut	—	—	—	—	—	655.50
Rimamurányi	—	—	—	—	—	576.—
Magyar jelzalog	—	—	—	—	—	453.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, június 2.

Buza októberre	—	—	—	—	—	7.99
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	7.50
Uj tengeri	—	—	—	—	—	5.50
Rozs okt.	—	—	—	—	—	7.09
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.17
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 2-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	96.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	91.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,10%	—	—	—	—	—	99.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,10%	—	—	—	—	—	99.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	96.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	91.25
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	98.25
Horvát-szlavón földterhermentési kötvény	—	—	—	—	—	92.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	159.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	189.—
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	—	98.—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	—	97.75
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	—	96.75
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	—	97.—
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	135.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	17.60
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	719.—
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	—	717.50
Párisi vista	—	—	—	—	—	96.80
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	—	19.25
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	118.80
London vista	—	—	—	—	—	242.80
20 márkás arany	—	—	—	—	—	28.66

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1900. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félic-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	—	730	950	—	†	—	485	—	858	†
Vásártér >	545	722	946	*1133	105	235	427	638	850	1113
V.-Velence >	602	740	1000	1149	120	301	445	655	915	1135
Rontó † >	616	754	1014	1203	133	314	459	708	929	1150
Püspök-fürdő >	621	759	1019	1208	138	319	504	713	934	1155
Félic-fürdő érck.	635	817	1037	1220	151	332	521	727	951	1203

Félic-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Félic-fürdő ind.	637	820	910	1042	*1221	152	335	524	731	849	953	1215
Püspök-fürdő >	623	838	—	1100	1232	203	347	541	743	—	933	—
Rontó >	642	848	916	1104	1236	207	351	545	748	856	1000	1220
V.-Velence >	702	856	930	1117	1249	220	406	600	801	910	1014	1236
Vásártér érck.	717	911	945	1131	104	232	421	615	816	925	1029	1251
Nagyvárad >	—	905	941	1127	—	†	—	608	—	919	1023	†

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik. Ezen vonat †) csak szükség szerint, mint különmenet fog közlekedni.

